

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

**«Управління оборотними капіталом підприємства»
(на матеріалах ТОВ «ЕКОСТРИТ»)**

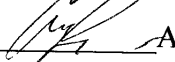
Виконала: здобувач другого рівня
вищої освіти групи 2м-ЕП

Спеціальності 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»
Лаврушко А.Ю.

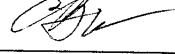
Керівник: к.е.н., Валявський С.М.

Рецензент: _____

Полтава - 2024 рік

Здобувач 17.01.2024р. А.Ю.Лаврушко

Керівник роботи 17.01.2024 р. С.М.Валявський

Нормоконтроль 17.01.2024 р. С.М.Валявський

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри ЕП та М 18.01.2024 р. М.Б.Чижевська

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Рівень вищої освіти другий

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу

М.Б. Чижевська
"30" жовтня 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лаврушко Альона Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління оборотним капіталом підприємства (на матеріалах ТОВ «ЕКОСТРИТ»)

керівник роботи Валявський С.М., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від 04.09.2023 року № 986-ф.а

2. Строк подання здобувачем роботи 12.01.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи Законодавство України, навчальна, наукова, довідкова та методична література, фахові періодичні видання, інформаційні ресурси, установчі документи підприємства, фінансова, оперативна та статистична звітність підприємства

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

5. Перелік графічного матеріалу: Ілюстративний матеріал у кількості 28 аркушів представлений у Додатку

РЕФЕРАТ

Лаврушко А.Ю. Управління оборотним капіталом підприємства (на матеріалах ТОВ «ЕКОСТРИТ»). Машинопис. Кваліфікаційна робота на магістра на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2024.

Робота містить ___ сторінок, __ таблиць, __ рисунків, список використаних джерел складає __ найменувань та __ додатків.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «ЕКОСТРИТ».

Мета роботи вивчення економічної суті оборотним капіталом та вдосконалення варіантів використання та управління. В роботі визначена економічна сутність оборотних засобів підприємства, проведена їх класифікація та джерела формування, проведено аналіз основних економіко-фінансових показників та організаційно-правових основ діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ». Розроблені методичні підходи до визначення впливу ефективності управління оборотним капіталом на показники господарської діяльності підприємства.

В роботі досліджена динаміка складу, структури та джерел формування оборотних засобів ТОВ «ЕКОСТРИТ», визначені показники ефективності їх використання, запропоновані шляхи підвищення ефективності формування та використання оборотних капіталі ТОВ «ЕКОСТРИТ» та їх оцінка

За результатами запропоновані шляхи підвищення ефективності формування та використання оборотних активів ТОВ «ЕКОСТРИТ», Отримані результати можуть бути використані у практичній діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ».

Ключові слова: оборотні засоби, дебіторська заборгованість, оборотні активи, оборотні кошти, матеріальні ресурси, запаси, облік, внутрішній контроль.

ABSTRACT

Lavrushko A.Yu. Management of working capital of the enterprise (based on the materials of "ECOSTRIT" LLC). Typewriting. Master's qualification work for obtaining the second (master's) level of higher education in specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activity". – Poltava: Yury Kondratyuk Poltava Polytechnic National University, Poltava, 2024.

The work contains ___pages, __tables, __figures, the list of used sources consists of __ titles and __ appendices.

The object of the study is the business activity of ECOSTREET LLC.

The purpose of the work is to study the economic essence of working capital and improve options for use and management. The work defines the economic essence of the company's working capital, their classification and sources of formation, analysis of the main economic and financial indicators and the organizational and legal basis of the activity of "ECOSTRIT" LLC. Methodical approaches have been developed to determine the influence of the efficiency of working capital management on the indicators of the enterprise's economic activity.

The work examines the dynamics of the composition, structure and sources of working capital formation of "ECOSTRIT" LLC, determined indicators of the efficiency of their use, proposed ways to increase the efficiency of the formation and use of working capital of "ECOSTRIT" LLC and their evaluation.

According to the results, ways of increasing the efficiency of the formation and use of current assets of ECOSTRIT LLC are proposed. The obtained results can be used in the practical activities of ECOSTRIT LLC.

Keywords: working capital, accounts receivable, current assets, working capital, material resources, stocks, accounting, internal control.

ЗМІСТ

Вступ.....	9
Розділ 1. Оборотні засоби та вплив ефективності їх використання на показники господарської діяльності підприємства.....	11
1.1 Економічна сутність, та джерела формування оборотних засобів підприємства.....	11
1.2. Класифікація оборотних засобів підприємства.....	16
1.3. Методи аналізу та показники оцінювання ефективності використання оборотних засобів на підприємстві.....	25
Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ЕКОСТРИТ».....	30
2.1. Організаційно-правові основи функціонування ТОВ «ЕКОСТРИТ».....	30
2.2. Аналіз основних економічних показників ТОВ «Екостріт.....	35
2.3. Аналіз основних фінансових показників діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ».....	44
Розділ 3. Напрямки вдосконалення системи управління оборотним капіталом.....	50
3.1. Напрямки підвищення ефективності вдосконалення оборотного капіталу підприємства.....	50
3.2. Оптимізація обсягу та структури капіталу підприємства....	59
3.3. Оптимізація джерел формування капіталу.....	70
Висновки та пропозиції.....	76
Список використаних джерел.....	83
Додаток А. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2019 рік.....	89
Додаток Б. Фінансова та статистична підприємства звітність за 2020	

рік.....	94
Додаток В. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2021	
рік.....	98
Додаток Г. Ілюстративний матеріал.....	103

ВСТУП

Оборотні кошти є складовою ресурсів суб'єкта підприємництва. Показники економічної діяльності підприємства багато в чому залежать від їх структури, складу, і джерел формування і розміщення оборотних коштів. Як один з найважливіших елементів процесу відтворення вони забезпечують платоспроможність компанії. Мала кількість надходження для джерел формування оборотних коштів в нинішніх економічних реаліях, брак їх регулювання та не можливість швидкого реагування не сприяє їх ефективному використанню. Ринкові умови підприємств визначають нові підходи до визначення вмісту та функцій оборотних коштів, які потребують більш поглибленого вивчення. Від вирішення цих завдань багато в чому буде залежати ефективність управління оборотними коштами і, отже, ділова активність.

За останні роки суттєво погіршився загальний фінансовий стан та інвестиційна активність як приватних, так і державних підприємств. Спостерігається суттєве зменшення запасів вітчизняних промислових і сільськогосподарських підприємств, готівки та відвантаженої продукції, збільшення суми дебіторської заборгованості.

Збільшення дебіторської заборгованості як варіант може свідчити про поліпшення збуту, прискорення оборотності оборотних коштів, але все ж таки це відбувається на фоні урізання запасів, іншими словами, на фоні скорочення підприємницької діяльності. Чим менше залишків готівки - що означає високий рівень управління грошовими потоками.

Про актуальність теми дипломної роботи магістра свідчить і той факт, що підприємництво в Україні потребує сучасного теоретичного забезпечення управління оборотними коштами, наукових рекомендацій щодо процесів формування та ефективного використання оборотних коштів підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є вивчення теоретико-методологічних аспектів аналізу оборотних активів підприємства і також варіанти шляхів підвищення ефективності їх використання.

Об'єктом кваліфікаційної роботи магістра є ТОВ «ЕКОСТРИТ».

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи магістра є управління оборотними коштами підприємства.

Стосовно до мети в процесі вивчення ми навчимося вирішуватися такі завдання як:

- вникнути в питання економічної сутності і також джерел формування самих оборотних коштів підприємства;

- навчитися визначати класифікацію оборотних активів;

- розглянути показники оцінки ефективності оборотних коштів та визначити методи аналізу;

- розглянути організаційно-правові засади функціонування ТОВ «ЕКОСТРИТ» та його діяльність;

- аналіз основних економічних і фінансових показників компанії.

- проведемо аналіз структури та джерел формування оборотних коштів підприємства;

- аналіз показників ефективності.

Ознайомимось з основою інформацією для дослідження - це наукові праці фахівців у галузі управління оборотним капіталом підприємств, нормативно-правові матеріали, річна фінансова звітність та основні документи ТОВ «ЕКОСТРИТ».

Результати роботи можуть бути використані корпоративним менеджментом для підвищення ефективності використання ресурсів.

РОЗДІЛ 1

ОБОРОТНІ ЗАСОБИ ТА ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ПОКАЗНИКИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, та джерела формування оборотних засобів підприємства

Для нормальної роботи підприємства необхідно скоротити час переведення в готівку товарно-матеріальних цінностей, таких як сировина, готова продукція, дебіторська заборгованість. У випадку, якщо компанія зацікавлена в подовженні терміну погашення своєї кредиторської заборгованості, всі методи, пов'язані зі скороченням періоду оборотного капіталу, можуть звести її фінансові та операційні потреби до нуля. Одним із варіантів є навіть конвертація до від'ємного значення, що вказує на надлишок в компанії. Спочатку розберемо поняття «оборотні активи». В економічній науці існують різні способи визначення цього поняття.

Сутність та методика економічної категорії «оборотний капітал» розроблена та визначена в працях вітчизняних та зарубіжних учених. Згруповані поняття в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Визначення поняття «оборотні кошти» в науковій літературі

Джерела	Визначення поняття «оборотні засоби»
Борисов А.Б [12, с. 895.]	Оборотні засоби це частина засобів виробництва, цілком споживана протягом одного виробничого циклу
А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін [63, с. 187]	Оборотні засоби – це частина капіталу підприємства, що вкладена в його поточні активи

Продовження таблиці 1.1

В.Ф. Єфіменко, М.І. Горбатко, М.Р.Лучко, М.В. Кужельний, М.Я. Остап'юк [48]	Оборотні засоби – це «предмети праці», «матеріальні активи», «оборотні засоби», «гроші що обертаються»
Господарському кодексі України [1]	«Оборотними засобами є сировина, паливо, матеріали, малоцінні предмети та предмети, що швидко зношуються, інше майно виробничого і невиробничого призначення, що віднесено законодавством до оборотних засобів»
Ковальчук І.В [36]	Кошти підприємства, авансовані в предмети праці, разом із залишками грошей на його банківському рахунку, становлять оборотні засоби (оборотні кошти) підприємства. Оборотні засоби є найбільш мобільною частиною його активів. За умов звичайної господарської діяльності вони безперервно здійснюють кругообіг, знаходячись на стадії виробництва, то в сфері обігу, змінюючи при цьому свою форму у відносно короткий строк (менш за рік або операційний цикл)»
В.В. Буряковський, В.Я. Кармазін, С.В. Кламбет	Оборотні засоби – це сукупність грошових засобів, авансованих для формування і використання оборотних виробничих фондів і фондів обігу, котрі забезпечують безперервність процесу виробництва і продажу продукції”
Д.С. Моляков	Оборотні засоби є авансованою в грошовій формі вартістю для утворення і використання оборотних виробничих фондів і фондів обігу в мінімально необхідних розмірах, що забезпечують безперервність процесу виробництва і своєчасність здійснення розрахунків.

Крім того, з економічної літератури ми можемо знайти, що оборотний капітал є частиною засобів виробництва і повністю споживається в межах виробничого циклу. Інший погляд на оборотний капітал полягає в тому, що це частина капіталу, яку компанія вкладає в свої операційні активи. Синонімами цього поняття є «матеріальні активи», «предмети праці», «валюта» тощо. Звертаємо увагу, що оборотні засоби регулюються Господарським кодексом України, у статті 139 «Майно, що перебуває в управлінні» визначено, що

«оборотними засобами є сировина, паливо, матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети, інше майно промисловості».

Серед усіх наведених та існуючих варіантів немає єдиної думки щодо цих понять, які мають різний економічний зміст, у зв'язку з чим їх ототожнення є помилковим. Як альтернативу розглянемо пояснення І. В. Ковальчука, який вважає, що «кошти підприємства, які використовуються для виконання робочих проектів, разом із залишком коштів на його банківському рахунку є оборотними активами (оборотними активами) бізнесу. [36, С. 186].

За поясненням Соляник Л.Г., оборотні активи — це «група матеріальних і фінансових активів, які зазнають безперервного кругообігу форм вартості шляхом структурності, отримання прибутку, і має бути повністю витрачено протягом одного календарного року або одного операційного циклу.» Автор вважає, що пасивна форма оборотних коштів у поєднанні з активною формою оборотних активів утворює категорію «оборотних активів» [52, с.14] 43].

Давайте визначимо поняття оборотного капіталу (коштів), який ми будемо використовувати в нашій основній роботі - це сукупність коштів, інвестованих в оборотний капітал. Під оборотним капіталом слід розуміти предмет праці, який повноцінно бере участь у виробничому процесі і переносить свою вартість на вартість готової продукції та послуг протягом виробничого циклу (як правило, не менше 365 днів). Вони безперервно й безупинно рухаються, утворюючи сукупність засобів виробництва й обігу. Оборотний капітал класифікується таким чином:

- Джерела формування (власні та позикові)
- За способом визначення вимог (стандартизовані та нестандартизовані)

Власний оборотний капітал – це капітал, виділений підприємству при його створенні, а потім поповнений за рахунок прибутку та за рахунок використання стійких пасивів.

Постійні пасиви — це кошти, які тимчасово не використовуються в економічному циклі підприємства, але не належать підприємству, наприклад

резерви майбутніх платежів, заборгованість із заробітної плати, внески на соціальне страхування тощо.

Позикові кошти - це банківські кредити, кредиторська заборгованість та інші зобов'язання. Різні підприємства мають різну потребу в оборотних коштах на рік, наприклад, для формування запасів готової продукції на складах, формування перевезеної продукції, формування сезонних запасів сировини та ін. Бувають періоди, коли потреба компанії в таких коштах різко зростає, а в інші періоди вона знижується до мінімуму.

Відповідно до наведеного визначення основним призначенням оборотних коштів (фондів) є забезпечення безперервності та ритмічності виробництва. Коли більша частина коштів зосереджена у виробничій зоні, їх використання буде більш ефективним. Далі розглянемо класифікацію за методами виявлення потреб (рис. 1.1).

Ненормативними є оборотні кошти, нормативи яких не встановлені, оскільки потреба в них є тимчасовою. Їх вартість контролюється фактичними даними. Сюди входить готова продукція, що відвантажена, готівкові та безготівкові кошти підприємства, дебіторська заборгованість.

Стандартизуються ті оборотні кошти, які встановлюють норми запасів. Відповідно до свого підприємницького призначення вони повинні забезпечувати безперебійність виробничо-господарської діяльності підприємства. Нормування включає всі оборотні кошти, що обслуговують виробничі площі, і готову продукцію на складах підприємства. Потреба в такому розподілі оборотного капіталу є одним із факторів, що впливає на економічну доцільність бізнесу, як безперервного підприємства з найменшими витратами для кращих результатів.

Рисунок 1.1 Корпоративний оборотний капітал

До нестандартної ліквідності відноситься частина поля обігу, яка включає кошти на поточних рахунках банків і кошти на рахунках, для контролю за ними при укладанні договорів купівлі-продажу діє система, яка передбачає економічні санкції проти зростання не платежів. Підприємства, пов'язані з сільськогосподарським виробництвом, мають свої нюанси та відмінності у формуванні оборотних коштів.

Наприклад, виробництво біологічної продукції тваринництва, яка є частиною оборотних коштів, потребує тривалого часу, а також значних запасів оборотних коштів – кормів – на стійкий зимовий період.

Важливу роль відіграє сезонність сільськогосподарського виробництва, взимку доводиться резервувати великі обсяги насіння, добрив, паливно-мастильних матеріалів для використання в інші періоди.

У різні пори року спостерігаються значні нерівномірності витрат оборотних коштів та зміни їх структури. Більша частина оборотних коштів закладена восени і триває незавершений процес. Частина продукції, виробленої сільськогосподарськими підприємствами, не продається, а використовується у формі оборотних коштів при наступному відтворенні: насіння, корми, молоко.

Розглянемо на рис. 1.2 для в визначення особливостей оборотних засобів підприємства.

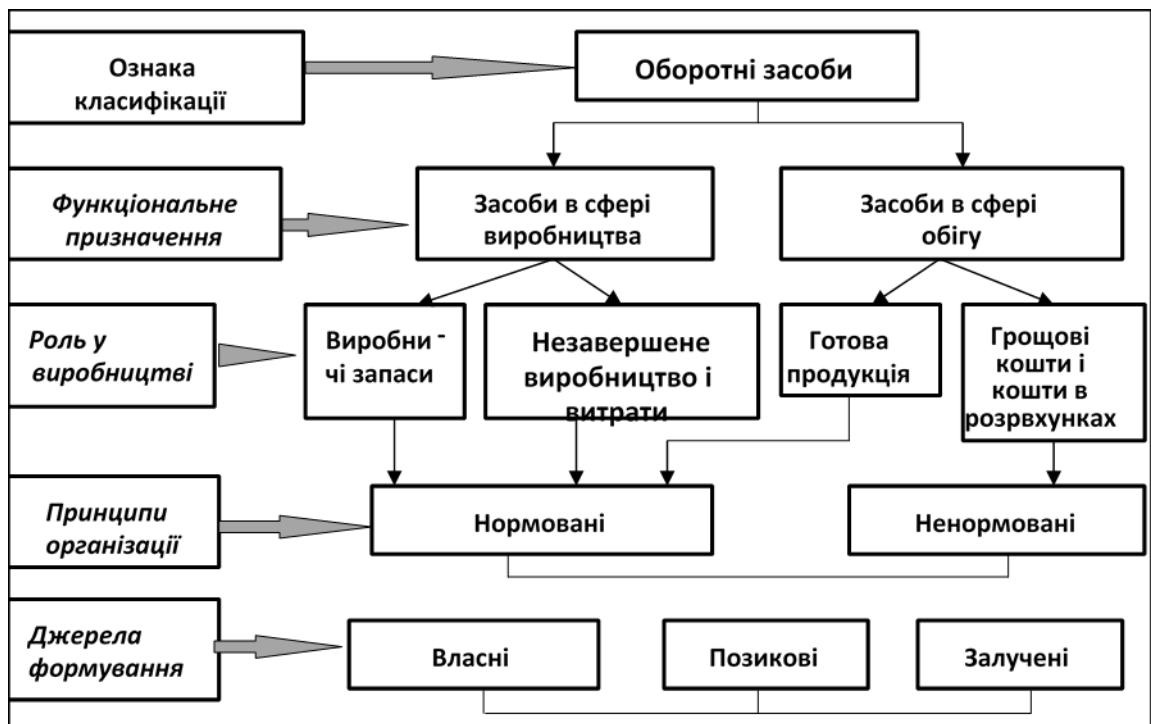

Рисунок 1.2 Класифікація оборотних засобів підприємства

Залежно від призначення виробничого процесу (за факторами) оборотні кошти можна виділити, до прикладу. Виробничий склад - сировина, допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати, паливо, тара, запасні частини до обладнання. Ремонт та швидке транспортування малоцінних предметів, а також інших предметів, що використовуються у виробничому процесі.

1.2. Класифікація оборотних засобів підприємства

За призначенням у виробничому процесі (за елементами) оборотні кошти можна класифікувати в такі групи:

1) Виробничий склад включає відвантаження, склад (підготовчий і поточний) і страховий склад. В такі групи:

2) Виробничі запаси - сировина, допоміжні матеріали, покупні напівфабрикати, паливо, тара, запасні частини для ремонту устаткування, швидкозношувані малоцінні предмети

3) Основні засоби, що включаються до собівартості продукції, включають незавершену продукцію, напівфабрикати, вироблені підприємством самостійно та витрати майбутніх періодів.

Більш детально структуру та склад оборотних активів представлено на рисунку 1.3.

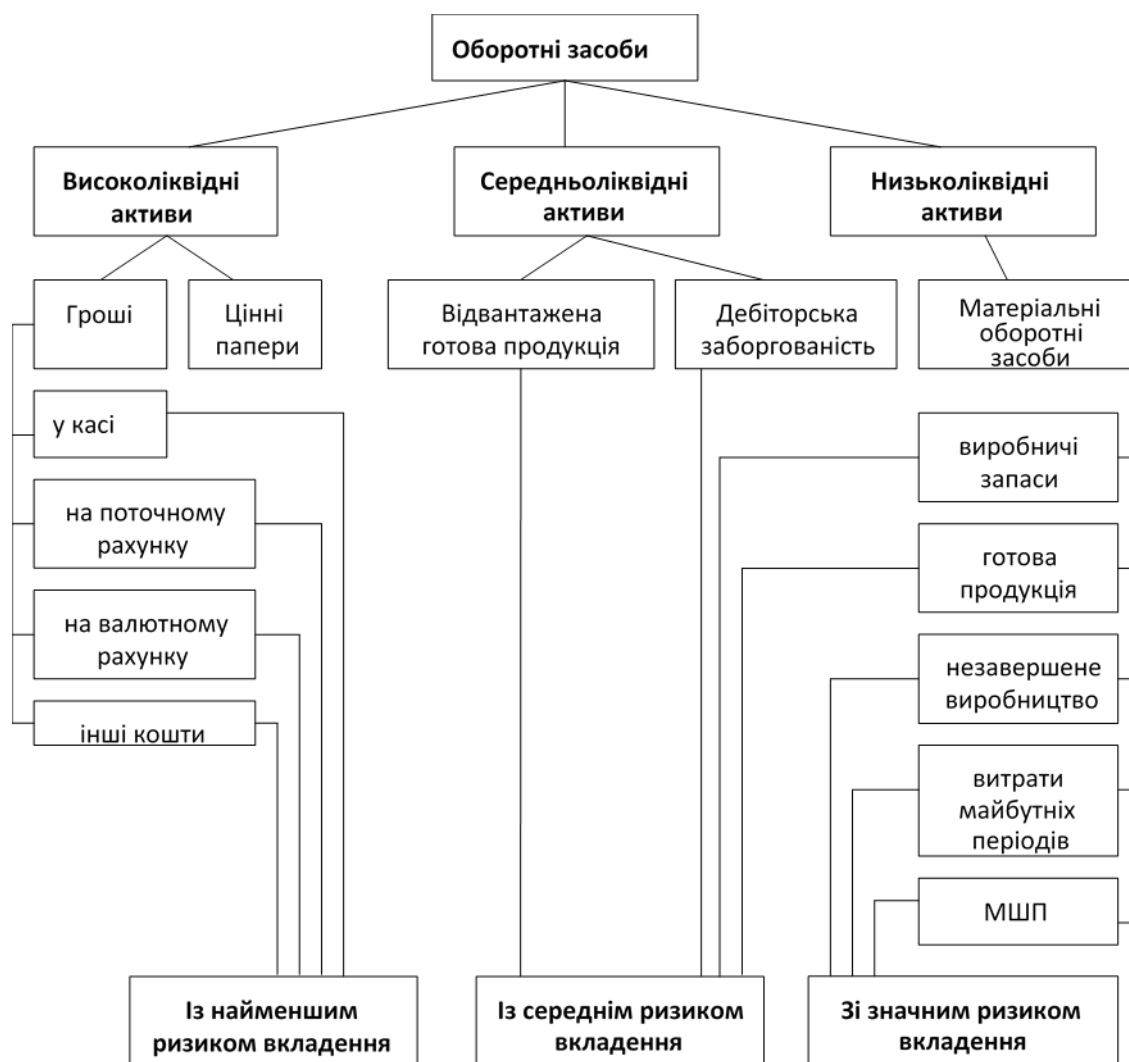

Рисунок 1.3 Структура оборотних коштів підприємства

3) Готова продукція – закінчений виріб, який успішно пройшов приймальні випробування, повністю укомплектований відповідно до договору із замовником

і відповідає умовам, технічним вимогам. Цей фонд оборотних коштів включає готову продукцію на складі компанії, а також продукцію, яка була відвантажена, але ще не оплачена.

4) Грошові кошти та платежі (засоби платежу) включають корпоративну дебіторську заборгованість, дохідні активи (від інвестицій у цінні папери), а також грошові кошти та еквіваленти в місцевій валюті.

В даний час, в умовах повної фінансової незалежності підприємств, розумний розподіл і потреби в обіговому капіталі набувають особливого значення.

Структура оборотних коштів виражається у відсотках окремих елементів у загальному їх обсязі.

Ця структура змінюється з часом, змінюється залежно від галузі та визначається певними факторами виробництва, постачання та збуту.

Фактори виробництва включають фізико-технічні характеристики галузі, характер організації виробництва, методи діяльності підприємства, час виробничого циклу, властивості споживаної сировини і продукції.

Фактори поставок і збуту включають розташування постачальників ресурсів і споживачів продукції, періодичність поставок, використовувану форму розрахунків і т.д.

У цілому по промисловому сектору 2/3 оборотних коштів авансується в оборотні кошти, а 1/3 — в не оборотні.

Оборотний капітал підприємства частково підлягає розподілу, для цього встановлені певні нормативи.

Норматив оборотних коштів — це грошовий вираз мінімальної і водночас достатньої вартості товарно-матеріальних цінностей, залишків незавершеного виробництва, готової продукції та інших фондів.

Метод нормування оборотних засобів (коштів) є методом прямого обліку, однак інші методи лише доповнюють його.

Норми резерву виробництва включають визначення нормативу запасів за кількістю днів інвентаризації, в натуральному та грошовому вираженні.

Норматив запасу в днях ($Z_{\text{дн}}$) включає:

1) Транспортний склад ($Z_{\text{тр}}$) - час, витрачений на пошук вартості ТМЦ на шляху від постачальника до споживача. Час пошуку сировини на транспортному складі визначається з моменту передачі транспортній організації до моменту доставки сировини споживачеві.

2) Склад підготовки ($Z_{\text{підг}}$) - час розвантаження матеріалів, приймання, комплектування та зберігання кількості та якості. Визначається виходячи з фактичної тривалості звітного періоду, скоригованої відповідно до умов, що змінилися протягом звітного року.

3) Технологічний резерв ($Z_{\text{техн}}$) - час на підготовку сировини, призначеної для промислового споживання: сушіння деревини, природне старіння окремих видів матеріалів, сушіння білизни та ін. Визначається відповідно до кількості днів, необхідних за конкретних умов виробництва;

4) Поточні запаси ($Z_{\text{поточ}}$) - основний вид запасів, необхідний для забезпечення сировиною безперебійного виробництва в період між двома поставками. Його розмір у днях залежить від частоти доставки і визначається інтервалом часу між двома сусідніми доставками (T_{post}). Поточна інвентаризація постійно змінює вартість, дата надходження наступної партії – максимальне значення, дата надходження товару – мінімальне значення. Проміжок часу між поставками визначається на підставі угоди з постачальником або аналізу даних, наданих за кілька років.

5) Страхові (гарантійні) запаси ($Z_{\text{стр}}$) - час для забезпечення безперервності виробництва на випадок непередбачуваних перебоїв у постачанні (затримки транспортування, неповний рівень поставки тощо). Тривалість відключень у днях ($T_{\text{зрив.пост}}$) визначається на основі аналізу кількості відключень за попередні періоди часу.

Ефективність використання оборотних активів неможливо виміряти за допомогою одного показника, для цього необхідна система показників [16].

Зокрема, оцінка ефективності використання оборотних коштів здійснюється через показники його оборотності.) [16]:

$$Ko = \frac{ЧД}{C}, \quad (1.1)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн.;

C – середня вартість оборотних активів, грн.

Коефіцієнт оборотності показує кількість оборотів (разів), що здійснюється оборотним капіталом за визначений період. Збільшення показника означає прискорення оборотності оборотних активів, а тому ефективність їхнього використання поліпшується, і навпаки.

Середню величину оборотних коштів можна розрахувати як середню арифметичну або середню хронологічну, використовуючи дані того періоду (рік, півріччя, квартал тощо), щодо якого визначається оборотність. Звичайно вона дорівнюватиме сумі оборотних коштів на початок і кінець періоду, поділений на 2.

Тривалість одного обороту або оборотність у днях (O_d) [17]:

$$O_d = \frac{T}{Ko}, \quad (1.2)$$

де T – звітний період у днях (360, 90, 30 і т.д.);

Ko – коефіцієнт оборотності оборотних активів.

Тривалість обороту коштів – це показник, здатний одночасно відобразити результати процесу матеріального відтворення – обсяг реалізації виробленої продукції і наданих послуг за певний період – і ефективність використання в цьому процесі матеріальних засобів і коштів. Оборот оборотних коштів обчислюється за планом і фактично [15].

Для проведення поглибленого аналізу використання власних оборотних коштів показники оборотності можуть розраховуватись як у цілому щодо всіх оборотних коштів, так і щодо їхніх окремих елементів.

Суттєво впливають на фінансовий стан підприємства виробничі запаси. З метою нормального розвитку виробництва і збуту продукції запаси мають бути

оптимальними. Нагромадження великих запасів свідчить про спад активності підприємства, уповільнення оборотності оборотного капіталу. Водночас нестача запасів негативно впливає на фінансовий стан підприємства, тому що скорочується виробництво продукції і зменшується сума прибутку. Іншими словами, будь яке зростання вартості запасів має супроводжуватися таким самим (або більшим) зростанням оборотності оборотного капіталу.

Період оборотності запасів сировини і матеріалів дорівнює тривалості часу, протягом якого сировина і матеріали знаходяться на складі перед передачею у виробництво.

Термін обороту виробничих запасів відображає час перетворення товарно-матеріальних цінностей на готову продукцію [18]:

$$O_{в.з} = \frac{C_{в.з} \cdot T}{P_c}, \quad (1.3)$$

де $O_{в.з}$ – термін обороту виробничих запасів, днів;

$C_{в.з}$ – середня вартість виробничих запасів, грн.;

P_c – обсяг реалізованої продукції за собівартістю, грн.

При зростанні тривалості оборотності запасів сировини і матеріалів можна припустити потенційний моральний знос товаро-матеріальних запасів через проблеми з реалізацією продукції, що випускається. Іноді зростання тривалості оборотності виробничих запасів виправданий, наприклад, при очікуваному підвищенні цін на сировину і напівфабрикати. Низький показник іноді вказує на недостатність товаро-матеріальних цінностей, що надалі може гальмувати розвиток бізнесу.

Тривалість оборотності незавершеного виробництва – тривалість часу, необхідного для перетворення напівфабрикатів у готову продукцію, визначається за формулою [18]:

$$T_{онв} = \frac{HЗВ \cdot T}{P_c}, \quad (1.4)$$

де $T_{\text{онв}}$ – тривалість оборотності незавершеного виробництва;

НЗВ – середня величина незавершеного виробництва, тис. грн.

Тривалість оборотності готової продукції – це тривалість часу, протягом якого готова продукція надходить до покупця, розраховується за формулою [18]:

$$T_{\text{огп}} = \frac{\text{ГП} \cdot T}{\text{ЧД}}, \quad (1.5)$$

де $T_{\text{огп}}$ – тривалість оборотності готової продукції;

ГП – середня виручка готової продукції, грн.

Зменшення цього показника може означати зростання попиту на продукцію підприємства, збільшення – означає затоварення готовою продукцією у зв'язку зі зниженням попиту або труднощами зі збутом [18].

Для оцінки оборотності дебіторської заборгованості використовуються такі показники.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) [19]:

$$\text{Кодз} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ДЗ}}, \quad (1.6)$$

де ДЗ – середня величина дебіторської заборгованості, грн.

Тривалість обороту дебіторської заборгованості відображає середній термін отримання платежу [19]:

$$\text{Од.з} = \frac{T}{\text{Кодз}}, \quad (1.7)$$

де Од.з – термін обороту дебіторської заборгованості, днів.

Чим триваліший період погашення, тим вищий ризик її непогашення [15].

Частка дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів (Чдз) [19]:

$$\text{Чдз} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{С}} \cdot 100\% \quad (1.8)$$

Чим вищий цей показник, тим менш мобільна структура майна підприємства. Частка сумнівної заборгованості в склад дебіторської заборгованості [19]:

$$\text{Чсдз} = \frac{\text{СЗ}}{\text{ДЗ}}, \quad (1.9)$$

де Чсдз – частка сумнівної заборгованості, %;

СЗ – сумнівна заборгованість.

Цей показник характеризує «якість» дебіторської заборгованості. Тенденція до його зростання свідчить про зниження ліквідності [16].

Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Ксдж) [19]:

$$\text{Ксдж} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{КЗ}}, \quad (1.10)$$

де КЗ – середня величина кредиторської заборгованості, грн.

Тривалість обороту кредиторської заборгованості відображає час, за який можна перекрити кредиторську заборгованість [19]:

$$\text{Ксдж} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{КЗ}}, \quad (1.11)$$

де Ок.з – термін обороту кредиторської заборгованості, днів.

Тривалість обороту грошових коштів підприємства відображає час їхнього функціонування, починаючи з авансування в предмети парці і завершуючи отриманням виручки від реалізації продукції. При цьому враховуються терміни обороту виробничих запасів, дебіторської і кредиторської заборгованості [19]:

$$\text{Ог.к} = \text{Ов.з} + \text{Од.з} + \text{Ок.з}, \quad (1.12)$$

де Ог.к – термін обороту грошових коштів, днів.

Коефіцієнт завантаження оборотних коштів є оберненим до коефіцієнта оборотності показником і визначається за формулою [19]:

$$Kз = \frac{C}{ЧД}, \quad (1.13)$$

де $Kз$ – коефіцієнт завантаження оборотних коштів, коп.

Він показує скільки оборотних коштів підприємства приходить на 1 гривню реалізованої продукції. Що менше оборотних коштів припадає на 1 грн. обороту, то ліпше вони використовуються.

Для характеристики ефективності використання оборотних коштів можна користуватись показником рентабельності (прибутковості оборотних коштів). Він обчислюється за формулою [19]:

$$P = \frac{\Pi}{C} \cdot 100\%, \quad (1.14)$$

де Π – прибуток від реалізації продукції;

C – середня вартість оборотних коштів.

Далі необхідно проаналізувати зміни по кожній статі поточних активів балансу як найбільшої частини капіталу.

Аналізуючи структуру та динаміку активів, варто звернути увагу на грошові статті. Збільшення коштів на банківському рахунку зазвичай свідчить про поліпшення фінансового становища компанії.

Сума повинна бути достатньою для погашення всіх першочергових платежів. Високі залишки готівки протягом тривалого періоду часу можуть бути результатом неправильного використання оборотного капіталу.

Щоб отримати прибуток, потрібно швидко поширювати свою продукцію, розширити виробництво або інвестувати в акції інших компаній.

1.3. Методи аналізу та показники оцінювання ефективності використання оборотних засобів на підприємстві

Бізнес-середовище залишається досить нестабільним, і в нинішніх умовах ефективно використання коштів є запорукою успіху бізнесу.

Недостатність обігових коштів призведе до фінансових труднощів, навпаки, надлишок обігових коштів призведе до вилучення готівки з обігу.

На кожному етапі оптимізації метод аналізу та індекс оборотного капіталу мають різні показники. Перш за все, визначимося з завданням аналізу оборотних коштів:

- визначення джерел фінансування оборотних коштів у сучасних умовах;
- точно пояснює необхідність додаткового капіталу для фінансування оборотних коштів;
- знайти резерви підвищення ефективності та прискорення плинності;
- розрахунок частки високоліквідних, дуже ліквідних, середньо ліквідних, неліквідних коштів;
- цілі, яких слід дотримуватися під час аналізу;
- ретельний відбір джерел інформації та систематизація даних;
- факторний аналіз показників ефективності бізнесу;

Перший крок визначає основні цілі, які повинні бути досягнуті під час аналізу.

До них належать:

- розробка управлінських рішень, спрямованих на збільшення резервів;
- встановити рівень фінансового стану, платоспроможності та інвестиційного складу підприємства;
- висновок про використання вартості активів товариства.

При аналізі оборотних коштів необхідно використовувати як формальні, так і неформальні методи. До методів формалізації належать:

- математичний коефіцієнт;
- статистика;

- фінанси та економіка;
- стратегія;
- економіко-математичні моделі.

На відміну від цього, неформальні методи мають повністю суб'єктивний характер, вони спираються на логічне мислення та творчий підхід експерта, який проводить діагностику. До неформальних методів відносяться:

- експертні;
- соціологія;
- морфологія;
- відгуки;
- логічна модель.

Джерелами для аналізу оборотних активів є власна фінансова звітність підприємства (бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати, примітки до фінансової звітності) та документи бухгалтерського обліку, що відображають надходження та використання (передачу), наявність, списання та погашення запасів. Дебіторська заборгованість, виписка з банківського рахунку на суму .

Необхідно провести аналіз оборотних коштів, починаючи з аналізу абсолютних розмірів оборотних коштів, їх відносної різниці в динаміці.

Важливу роль відіграє також аналіз структури оборотних коштів за динамікою, що дає змогу отримати інформацію про питому вагу низьколіквідних та високоліквідних оборотних коштів. Ця інформація допоможе розпізнати та визначити еволюцію складу оборотних коштів.

Крім основних показників, що відображають ефективність використання оборотних коштів, існує також зв'язок між господарською діяльністю і прибутковістю.

Для оцінки ефективності використання оборотних коштів використовуються показники ефективності господарської діяльності, для цього необхідно розрахувати рентабельність оборотних коштів та ефективність використання оборотних коштів.

Рентабельність показує, скільки копійок чистого прибутку отримано на одну гривню вартості оборотних коштів за певний період.

Наведемо приклади показників ефективності бізнесу (рис 1.4).

Рисунок 1.4 Базові показники ефективності бізнесу

Отже, ефективне використання оборотних коштів є першочерговим завданням бізнесу в сучасних умовах.

Прискорення оборотності оборотних коштів дозволяє заощадити значні кошти та збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції, не вимагаючи додаткових фінансових ресурсів.

Тому це можна досягти за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції при тій же витраті оборотних коштів, скорочення оборотних коштів при

забезпеченні запланованого обсягу виробництва. Ми лише спрямовуємо використання оборотних коштів.

Скорочення часу циклу виробництва основної продукції за рахунок використання нової техніки і технології, підвищення продуктивності праці, норми ресурсоемності, скорочення витрат часу на використання деталей і вузлів.

Зменшити запаси сировини на складах за рахунок зменшення надлишку сировини, палива, інструменту за рахунок поліпшення постачання, за рахунок зниження норми витрати сировини на одиницю продукції.

Підвищення норм виробітку за рахунок рівномірності виробництва і транспортування, вдосконалення планування та організації виробництва. Розвивати фокус, спеціалізацію та співпрацю.

Ефективне використання оборотних коштів включає не тільки прискорення продажів, але й зниження собівартості продукції за рахунок економії оборотних коштів, збільшення прибутків і прибутків.

Також ми перейдемо до показників та шляхів підвищення ефективності використання оборотних коштів у бізнесі.

Зараз на стадії формування виробничого складу:

- Побудова ефективної транспортної діяльності;
- Побудова сучасної складської системи з механізованими та автоматизованими засобами вантажно-розвантажувальних робіт;
- Раціональне використання сировини у виробництві та уникнення втрат;
- Ліквідація запасів сировини;
- Впроваджувати економічно обґрунтовані стандарти;
- Оптимальний вибір постачальників і використання довгострокових прямих відносин з ними;

В процесі:

- Розвиток стандартизації та уніфікації;
- Скорочення часу виробничого циклу шляхом застосування нової техніки та технології;

- Збільшити частку товарів, які користуються високим попитом, продаються і «незалежні»;

- використовувати у виробництві дешевші ресурси та конструкційні матеріали;

- Удосконалення форм організації виробництва на підприємствах, наприклад з використанням кооперації, спеціалізації підрозділів тощо.

У фазі руху:

- Сприяння документообігу;

- Правильно організувати збут продукції шляхом своєчасної підготовки продукції до відвантаження, комплектування продукції, використання транзитного транспорту тощо.

- Збільшення продажів продукції за рахунок виконання замовлень через пряме спілкування;

На етапі комерціалізації:

- запровадження оптимальних форм розрахунків;

- транспортує продукцію в повній відповідності до договорів

- наближає споживачів до їх виробників;

- Впровадження сучасних форм просування;

Тому в процесі аналізу поетапно вивчається оборотний капітал підприємства, що дозволяє приймати управлінські рішення.

Виявляючи поточні проблеми, компанія може швидко виправляти кризові ситуації, які існують на момент аналізу або можуть виникнути.

Правильне використання оборотних коштів матиме ефективний вплив на фінансову та майнову ситуацію.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕКОСТРИТ»

2.1. Організаційно - правові основи функціонування ТОВ «ЕКОСТРИТ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕКОСТРИТ» - товариство, зареєстроване 06 серпня 2021 року та діє на підставі Статуту, затвердженого 16 лютого 2021 року згідно Рішення фізичної особи учасника № 3 (Додаток А).

У своїй діяльності керується Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, а також постановами та актами іншого чинного законодавства.

Підприємство є універсальним правонаступником приватного науково-виробничого підприємства «Діагональ». Результатом перетворення є перехід до компанії всіх активів, прав та обов'язків згідно з передавальними документами.

Адреса компанії згідно з документацією: 36000, м. Полтава, проспект Вавілова, буд. 26. Підприємство за державною реєстрацією набуло прав юридичної особи, має право укладати договори за власний рахунок, має власну емблему, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в установах банків. Кругла печатка з найменуванням, кутиками та штампами, бланком, символом, товарним знаком та іншими реквізитами.

Підприємство володіє: об'єктами нерухомого майна, переданими засновником підприємству; продукти, створені в результаті господарської діяльності; Інше майно, набуте з причин, не заборонених чинним законодавством, отримані доходи.

До активів підприємства належать основні фонди й оборотні кошти, а також цінності, які відображаються в балансі.

Підприємства ведуть професійний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності та підтримують режим статистичної звітності відповідно до чинного законодавства.

ТОВ "ЕКОСТРИТ" є платником податку на прибуток, податку на додану вартість, інших податків і зборів та обов'язкових платежів до бюджету згідно із законодавством України.

Соціально-трудові права працівників ТОВ «ЕКОСТРИТ» гарантуються чинним законодавством України.

Співробітники ТОВ «ЕКОСТРИТ» повинні користуватися соціальним забезпеченням у формах та на умовах, передбачених чинним законодавством.

ТОВ «ЕКОСТРИТ» здійснює відрахування на соціальне страхування відповідно до чинного законодавства.

Керівництво поточною діяльністю ТОВ «ЕКОСТРИТ» здійснює виконавчий орган - Директор підприємства.

Директори призначаються засновником Товариства.

Трудовий договір (контракт) укладається з директором.

Директор підприємства несе відповідальність за господарсько-фінансові результати, а контроль за господарсько-фінансовою діяльністю виконавчого органу підприємства (директора) здійснює засновник підприємства.

Припинення діяльності Товариства може бути здійснено у формі ліквідації або реорганізації, злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення за рішенням засновника Товариства відповідно до норм чинного законодавства.

Ліквідація Товариства здійснюється ліквідаційною комісією, призначеною засновником Товариства, у разі припинення діяльності Товариства, за рішенням господарського суду або ліквідаційною комісією, призначеною цими органами.

У разі припинення діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ» звільненим працівникам гарантуються права та пільги відповідно до законодавства України.

Створюючи компанію, керівництво ТОВ «ЕКОСТРИТ» поставило цілі своєї діяльності, які в подальшому втіляться в різні варіанти стратегій розвитку, посилення позицій на ринку та збільшення прибутку виробництва.

Метою діяльності підприємства є отримання максимального прибутку і на цій основі задоволення соціально-економічних інтересів засновників та членів трудового колективу.

Основна: 68.20 Надання в оренду та експлуатацію нерухомого майна, що перебуває у власності чи оренді.

Видами господарської діяльності за КВЕД є:

47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах, переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами

47.19 Інші види роздрібною торгівлі в неспеціалізованих магазинах

Для досягнення цієї мети підприємство проводить та впроваджує такі види діяльності:

- готує виробничі процеси та планує заходи щодо збільшення використання обладнання екстенсивного та інтенсивного очищення;

- Організація своєчасного та якісного постачання виробничих ресурсів;

- Організація виробничого навчання, набір і розстановка кадрів.

- Забезпечення охорони праці та гігієни праці, розроблення та впровадження організаційно-технічних заходів щодо усунення причин і умов, що призводять до нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, та забезпечення дотримання вимог законодавства про охорону праці та гігієну праці;

- Ремонт і технічне обслуговування виробничого обладнання та засобів;

- Бере участь у розробці проектів і виробничих завдань правління підприємства.

Для досягнення поставлених цілей господарсько-фінансової діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ» здійснює певні види діяльності:

- 1) здійснюють міждержавні комерційні, комерційно-погоджувальні, комерційні, погоджувальні, комісійні, фінансові операції та договори;

- 2) виробництво будівельних матеріалів і конструкцій та їх реалізація;

- 3) створення спеціалізованих, загальних, комерційних, комісійних та фірмових магазинів;

4) проводить роботи, пов'язані з екологією, ресурсозбереженням, переробкою первинних і вторинних мінеральних ресурсів;

5) виробляє товари народного споживання, надає послуги населенню, юридичним і фізичним особам.

6) автомобілі, що перевозять вантажі та пасажирів по території України та за кордоном;

7) виробництво товарів народного споживання та промислово-технічних виробів;

8) інформаційна, науково-дослідна, консультаційна та інша діяльність;

9) виробництво та розгортання програмних продуктів комп'ютерних систем;

10) забезпечує добудову ІТ-систем на основі сучасних технологій;

11) виробництво, обіг, переробка, збереження та споживання сільськогосподарської продукції;

12) монтаж електропроводки та аксесуарів.

ТОВ "ЕКОСТРІТ" має право здійснювати будь-які види діяльності, перераховані чи ні, що не суперечать меті та принципам діяльності підприємства та не заборонені чинним законодавством України.

Ефективне виконання цілей компанії, безумовно, залежить від наявних у компанії ресурсів, зокрема матеріальних, зарплатних, фінансових тощо.

Підприємство є власником:

- майна, переданого засновником підприємства підприємству для управління діяльністю, зокрема основних засобів та оборотних коштів, ринкова вартість, вартість яких відображається в незалежному від Товариства балансі.

- продукція, вироблена в рамках господарської діяльності Товариства;

- доходи, отримані, а також інше майно, придбане з не заборонених законодавством причин.

Для ефективного ведення бізнесу Компанія повинна мати високий рівень використання активів.

Активи можуть формуватися за рахунок витрат, переданих в оперативне управління, перерозподілу прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг, сформованих за рахунок короткострокових і довгострокових кредитів банків, що дорівнюють вартості придбання одним підприємством активів іншого підприємства.

ТОВ "ЕКОСТРІТ" володіє будівлями, спорудами, машинами, обладнанням, транспортними засобами, цінними паперами, інформацією, наукою, дизайном, технологічними розробками, іншими майновими правами та активами, в тому числі права інтелектуальної власності.

ТОВ "ЕКОСТРІТ" має право з дозволу керівництва підприємства продавати та передавати іншим підприємствам, організаціям, установам, обмінювати, здавати в оренду, надавати безоплатно в тимчасове користування або позичати свої будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, інвентар, сировину та інші матеріальні цінності та списати їх з балансу.

В рамках своєї діяльності ТОВ «ЕКОСТРІТ» виробляє та реалізує на ринку України наступні види продукції: щити. Для пристроїв контролю потужності. Оптовий і роздрібний продаж обладнання. Розподільні та інші щити, ручна електрична лампа.

Для виконання відповідних функцій підприємства та ефективної організації фінансово-господарської діяльності у складі ТОВ «ЕКОСТРІТ» створені та функціонують функціональні відділи.

До складу ТОВ «ЕКОСТРІТ» входять виробничі відділи:

Планово-економічний відділ;

Бухгалтерський облік;

Відділ маркетингу та продажів;

Послуги з охорони праці;

Допоміжний виробничий відділ;

Виробничо-технічний відділ; Вищий орган управління ТОВ «ЕКОСТРІТ» та керівництво поточною діяльністю товариства здійснює директор товариства, який вирішує питання: визначає основні напрями діяльності, вносить зміни до

статуту, затверджує бухгалтерський облік. Річні результати діяльності та розподіляти чистий прибуток.

Керівництво поточної діяльності з директором укладається трудовий договір (контракт).

Директор несе відповідальність за господарсько-фінансові результати, а контроль за господарсько-фінансовою діяльністю виконавчого органу товариства (директора) здійснюють засновники підприємства.

2.2 Аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «ЕКОСТРІТ»

Основні види і показники діяльності ТОВ «ЕКОСТРІТ» наведені у таблиці 2.1 наведено дані про випуск продукції за 2019-2021 рр.

Таблиця 2.1 – Аналіз обсягу реалізованої продукції, робіт, послуг за видами економічної діяльності ТОВ «ЕКОСТРІТ» у 2019-2021 рр.

Показники	Рік			Відхилення			
	2019	2020	2021	2021-й до 2019-го		2021-й до 2020-го	
				Абсолютне	Темп приросту %	Абсолютне	Темп приросту %
1	2	3	4	5	6	7	8
Середня вартість сукупного капіталу	2789,15	3336,8	2907,7	118,55	104,25	-429,1	87,14
Середня вартість власного капіталу	806,5	1123	842	35,5	104,40	-281	74,98
Основні засоби							
за первинною вартістю на кінець року	2310,1	2526,1	2540,5	230,4	109,97	14,4	100,57
знос на кінець року	590,6	604,8	678,4	87,8	114,87	73,6	112,17
середньорічна вартість основних засобів	2142,2	2418,1	2533,3	391,1	118,26	115,2	104,76
Нематеріальні активи							
за первинною вартістю на кінець року	26	26	26	0	100,00	0	100,00

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
середня вартість нематеріальних активів	26	26	26	0	100,00	0	100,00
Оборотні активи							
усього на кінець року	986,3	1003,4	806,9	-179,4	81,81	-196,5	80,42
дебіторська заборгованість на кінець року	392,6	320,6	332,4	-60,2	84,67	11,8	103,68
Запаси на кінець року	465,9	586,3	389,6	-76,3	83,62	-196,7	66,45
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	29	18,4	31	2	106,90	12,6	168,48
середні залишки оборотних засобів	896,6	1451,65	905,15	8,55	100,95	-546,5	62,35
Середньооблікова чисельність							
середньооблікова чисельність працівників	12	11	10	-2	83,33	-1	90,91
середньооблікова чисельність робітників	7	6	6	-1	85,71	0	100,00
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	8757,6	10215,9	11265,1	2507,5	128,63	1049,2	110,27
Обсяг реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	7690	9720	10235,6	2545,6	133,1	515,6	105,3
Обсяг виробництва продукції	-	-	-	-	-	-	-
Собівартість реалізованої продукції	7793,7	9439,6	10401,9	2608,2	133,47	962,3	110,19
Валовий прибуток (збиток)	963,9	776,3	863,2	-100,7	89,55	86,9	111,19
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	608,9	880,1	764,2	155,3	125,51	-115,9	86,83
Чистий прибуток (збиток)	453,3	630,2	573,2	119,9	126,45	-57	90,96
Фонд оплати праці усіх працівників	628,4	485	856,9	228,5	136,36	371,9	176,68
Фонд робочого часу	-4080	83,33	-2040	90,91	-4080	83,33	-2040

Таблиця 2.2 – Розвиток активів підприємства у 2019-2021 рр.

№	Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			2021 рік до 2019 року		2021 рік до 2020 року	
		2019	2020	2021	Відхилення			
					Абсолютне	Темп зрост., %	Абсолютне	Темп зрост., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Усього майна	2307.2	3671.8	3001.8	694.6	130.1	-670	81.75
1.1.	Основні засоби і необоротні активи	1282	1775.2	1993.5	708.5	155.4	218.3	112.29
1.2.	Оборотні активи	1025.2	1899.4	1003.4	-21.8	97.87	-896	52.82
1.2.1.	Запаси	264	790	401.8	137.8	1674	-388.2	50.86
1.2.2.	Дебіторська заборгованість	462.2	901.9	305.9	-156.3	66.18	-596	33.91
1.2.3.	Гроші та їх еквіваленти	94	26	18.4	-75	19.57	-7.6	70.76
1.2.4.	Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-
1.2.5.	Векселі одержані	-	-	-	-	-	-	-
1.2.6	Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
1.2.7	Інші оборотні активи	171	171	78.1	-92.9	45.67	-92.9	45.67
1.3	Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	--	-	4.9				

Дослідження економічного та фінансового стану підприємства також включає аналіз джерел формування активів підприємства, у тому числі Приклад наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Драйвери формування активів компанії в період 2019-2021

pp.

№	Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			2021 рік до 2019 року		2021 рік до 2020 року	
		2019	2020	2021	Відхилення			
					Абсолютне	Темп зрост, %	Абсолютне	Темп зрост, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Джерела формування майна	2594,9	3671,8	3001,8	406,9	115,68	-670	81,75
1.1.	Власний капітал	734	1356	890	156	121,25	-466	65,63
1.1.1	Пайовий капітал	150	150	150	0	100	0	100
1.1.2	Додатковий капітал	584	1206	0	0	0	0	0
1.1.3	Нерозподілений прибуток	-	-	-	-	-	-	-
1.1.4	Резервний капітал	0	644	740	740	74000	96	114,90
1.2.	Позиковий капітал	2255,9	2766,8	2164,2	-91,7	95,93	-602,6	78,22
1.2.1	Довгострокові позики	395	451	451	56	114,17	0	0
1.2.2	Короткострокові позики	411,6	589,1	589,1	177,5	143,12	0	100
1.3.	Доходи майбутніх періодів	74	10,5	3,6	-70,4	4,8	-6,5	34,28

Для більш детального аналізу необхідно проаналізувати елементи, що складають властивості ТОВ «ЕКОСТРИТ». Одним із найважливіших завдань підприємств у сучасних умовах є підвищення ефективності використання основних засобів.

Таблиця 2.4 – Аналіз стану та коливання основних засобів підприємств у 2019-2021 роках

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			2019 рік до 2021 року		2019 рік до 2021 року	
				Відхилення			
	2019	2020	2021	Абсолютне	Темп зрост., %	Абсолютне	Темп зрост., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Вартість основних засобів на кінець року (первісна вартість), тис. грн.	1987,4	2310,1	2526,1	538,7	127,1	216	109,3
2. Знос основних засобів, тис. грн.	731,4	560	604,8	-126,6	82,69	44,8	108
3. Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	1256	0	0	0	0	0	0

Рівень вирішення цього завдання оцінюється шляхом вивчення коливань показників ефективності використання основних засобів.

Таблиця 2.5 – Аналіз показників ефективності використання основних фондів підприємств за період 2019-2019 рр.

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			Відхилення 2021 рік до 2019 року		Відхилення 2021 рік до 2020 року	
				Абсолютне	Темп зростання	Абсолютне	Темп зростання
1	2019	2020	2021	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	8757.6	10215.9	11265.1	2507.5	128.63	1049.1	110.2
2. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	608.9	880.1	764.2	155.3	125.5	-115.9	86.83

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
3.Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	4297,5	4836,2	5066,6	769,1	117,89	230,4	104,7
4.Фондовіддача, грн./грн.	2,03	2,11	2,22	0,19	109,3	0,11	105,2
6.Фондомісткість, грн./грн.	0,49	0,47	0,44	-0,05	89,7	-0,03	93,6
8.Рентабельність основних засобів, %	14,16	18,1	15,08	0,92	106,4	-3,02	83,3

Далі розглянемо таблицю ефективності використання ресурсів підприємства.

Таблиця 2.6 Ефективне використання ресурсів ТОВ «ЕКОСТРИТ» 2019-2021рр.

Показники, джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			2021 рік до 2019 року		2021 рік до 2020 року	
	Відхилення						
	2019	2020	2021	Абсолютне	Темп зрост., %	Абсолютне	Темп зрост., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Продуктивність праці одного працівника	729,80	928,72	1126,51	396,71	154,36	197,79	121,30
Продуктивність праці одного робітника	1251,09	1702,65	1877,52	626,43	150,07	174,87	110,27
Рівень оплати праці за 1людино-годину	25,67	21,61	42	16,33	163,63	20,39	194,35
Середньомісячна заробітна плата одного працівника	0,311	0,239	0,267	-0,04	85,69	0,03	111,53
Коефіцієнт зносу основних засобів на кінець року	0	6,57	0	0		-6,57	0
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0	6,04					
Коефіцієнт вибуття основних засобів		2,55	2,55	0	-49	0	42,22

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
Фондовіддача	3,45	4,22	4,45	1	129	0,22	105,26
Фондоозброєність праці працівників	211,8	219,83	253,33	41,53	119,61	33,50	115,24
Коефіцієнт обіговості оборотних засобів	9,77	7,04	12,45	2,68	127,42	5,41	176,85
Середній період обороту оборотних засобів	37	51	29	-8	78,48	-22	56,55
Коефіцієнт обіговості активів	3,14	3,06	3,87	0,73	123,23	0,81	126,54
Коефіцієнт обіговості дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	22,31	31,86	33,89	11,58	151,93	2,03	106,36
Середній період обороту дебіторської заборгованості	16	11	11	-5,52	66	-1	94,02
Коефіцієнт обіговості запасів	18,80	17,42	28,91	10,12	153,82	11,49	165,94

Прибуток є одним із основних показників діяльності підприємства в ринкових умовах і є стратегічною метою підприємства, реалізація якої необхідна для забезпечення нормальних умов діяльності.

Аналіз динаміки формування чистого прибутку підприємств можна розглянути в таблиці 2.7. Нижче наведена аналітична таблиця, що описує показники прибутковості діяльності підприємства.

Таблиця 2.7 Динаміка формування чистого прибутку у ТОВ «ЕКОСТРИТ»
за 2019-2021 рр.

№	Показники, тис. грн.; джерело інформації/порядок розрахунку	Роки:			Відхилення			
					2021 до 2019 року		2021 року до 2020 року	
		2019	2020	2021	Абсо- лютне	Темп зрос- т., %	Абсо- лютне	Темп зрос- т., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	8757,6	10215, 9	11265,1	2507,5	128, 63	1049, 2	110,2 7
2	Собівартість реалізованої продукції	7793,7	9439,6	10401,9	2608,2	133, 47	962,3	110,1 9
3	Валовий прибуток або збиток)	963,9	776,3	863,2	-100,7	89,5 5	86,9	111,1 9
4	Операційні доходи	182,9	91,6	92,6	-90,3	50,6 2	1	101
5	Операційні витрати	298,4	101,1	98	-200,4	32,8 4	-3,1	96,9
6	Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток збиток	608,9	881	764,2	155,3	125, 5	-116,8	86,74
7	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток	453	771	751,2	298,2	165, 8	-19,8	97,43
8	Чистий прибуток або збиток	453,3	630,2	573,2	119,9	126, 4	-56,9	90,9

Надалі розглянемо фінансові показники ТОВ «ЕКОСТРИТ» у таблиці 2.8.

2.8 Аналіз основних фінансових показників діяльності ТОВ «ЕКОСТРІТ» у 2019-2021рр.

№	Показник	Роки:			Відхилення			
					2021 року до 2019 року		2021 року до 2020 року	
		2019	2020	2021	Абсолютне	Темп зрост., %	Абсолютне	Темп зрост., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Середньорічна вартість сукупного капіталу, тис. грн.	5979	6673,6	5815,4	-163,6	97,2	-858,2	87,1
2	у тому числі власного капіталу, тис. грн.	2090	2150	1684	-406	80,5	-466	78,3
3	Валовий прибуток, тис. грн.	963,9	776,3	863,2	-100,7	89,55	86,9	111,19
4	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	453,3	771,1	751,2	297,9	165,7	-19,9	97,4
6	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	608,9	880,1	764,2	155,3	125,51	-115,9	86,83
7	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	7793,7	9439,6	10401,9	2608,2	133,47	962,3	110,19
8	Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	8757,6	10215,9	11265,1	2507,5	128,63	1049,2	110,27
9	Рентабельність власного капіталу, %	56,21	56,12	68,08	11,87	121,12	11,96	121,31
10	Чиста рентабельність продажу, %	6,95	8,62	6,78	-0,17	97,57	-1,83	78,74

2.3 Аналіз основних фінансових показників діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ»

Остаточний висновок про фінансовий стан підприємства бачимо на основі розрахунку загальних показників фінансової стійкості, представлених у таблиці 2.9

Таблиця 2.9 - Аналіз загальних показників стійкості фінанси ТОВ «ЕКОСТРИТ» 2019 - 2021рр.

Показники	На кінець 2019 року	На кінець 2020 року	На кінець 2021 року
1	3	4	5
1.Наявність власних обігових коштів для формування запасів – Н1	-548	-419,2	-1103,5
2. Наявність власних обігових та довгострокових позикових коштів для формування запасів – Н2	395	846	846
3. Наявність власних обігових, довгострокових і короткострокових позикових коштів для формування запасів – Н3	485,6	604,5	597,6
4. Запаси – Н4	264	790	401,8

При оцінці фінансового стану необхідно враховувати:

а) якщо значення $E1, E2, E3 > 0$, підприємство має абсолютну фінансову стійкість ;

б) якщо значення $E10$, то він має нормальний рівень фінансової стійкості;

в) якщо значення $E1, E20$ підприємство характеризується нестійким фінансовим становищем;

д) якщо значення $E1, E2, E3$

в якому: • C_s – власний капітал інвестора; • B – довгострокове зобов'язання; • CW – загальний капітал інвестора.

Встановлений норматив цього показника > 1 .

Якщо співвідношення оборотних активів і короткострокових зобов'язань підприємства менше $1 : 1$, це свідчить про високий фінансовий ризик через

неспроможність підприємства оплачувати свої рахунки. Співвідношення 1: 1 передбачає рівність поточних зобов'язань.

Однак, через різний рівень ліквідності активів, можна припустити, що не всі активи будуть ліквідовані негайно, і тому існує загроза фінансовій стабільності компанії.

Якщо значення страхового коефіцієнта значно перевищує коефіцієнт 1: 1, то можна зробити висновок про наявність у підприємства значних оборотних коштів, сформованих за рахунок власних ресурсів. З точки зору кредиторів підприємства такий варіант формування оборотних.

Однак, з точки зору менеджера, велике накопичення запасів на підприємстві, перетворення коштів у дебіторську заборгованість можна пояснити незадовільним управлінням активами.

Зменшення величини страхового коефіцієнта може відбутися під впливом двох факторів: збільшення поточних активів і значного збільшення поточних зобов'язань.

Щоб знайти причину зміни цього показника, необхідно проаналізувати зміну структури капіталу та його положення порівняно з початком року.

Коефіцієнт швидкої ліквідності є проміжним коефіцієнтом ліквідності, який показує, скільки поточних активів мінус запаси покриваються поточними зобов'язаннями: Матеріальні запаси виключаються не стільки тому, що вони бідніші, але, що більш важливо, тому, що кошти, які можна отримати, у разі вимушеної реалізації виробничих запасів може бути значно нижчою за вартість їх придбання.

В умовах ринкової економіки типовою є ситуація, коли підприємство при ліквідації отримує 40% балансової вартості товарно-матеріальних цінностей.

«Розумний» коефіцієнт швидкої оплати становить 1: 1.

Більшість компаній мають нижчий коефіцієнт швидкої оплати (наприклад, 0,5: 1), тому для оцінки фактичної виплати необхідно проаналізувати тенденцію розвитку цього показника за певний період часу.

Отже, якщо швидке зростання в основному пов'язане зі збільшенням безнадійної заборгованості, це означає, що компанія має серйозні фінансові проблеми.

У західній економічній літературі цей коефіцієнт називають коефіцієнтом миттєвого ціноутворення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найсуворішим критерієм платоспроможності та вказує на суму короткострокової заборгованості, яку компанія може виплатити найближчим часом: Цей коефіцієнт показує, яку суму короткострокової заборгованості можна погасити негайно в разі необхідності.

Теоретично достатнім значенням коефіцієнта абсолютної ліквідності є коефіцієнт 0,2 : 1.

На практиці реальне середнє значення коефіцієнтів ліквідності значно нижче, але це не дозволяє Ми підтверджуємо, що підприємство не має можливості негайно погасити борги, оскільки навряд чи всі кредитори компанії пред'являть свої вимоги до компанії одночасно.

Таблиця 2.10 – Аналіз показників платоспроможності ТОВ «ЕКОСТРИТ» у 2019 – 2021 роках

Показники	2019	2020	2021	Відхилення (+,-) звітного періоду до	
				2021 до 2019	2021 до 2020
1	2	3	4	5	6
Показник покриття (>1)	1,8	3,4	1,7	-0,1	-1,7
Показник швидкої ліквідності ($\geq 0,5$)	1,3	2,1	1,1	-0,23	-0,9
Показник абсолютної ліквідності ($\geq 0,2$)	1,1	3,1	1,5	-0,3	-0,5

Результати аналізу економічних і технічних показників діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ» за період 2019-2021 років свідчать, що розмір статутного та власного капіталу підприємства зменшився на 2 789,315 тис. грн. до 2907,7 тис. грн. та 806,5 тис. грн. складала 842,0 тис. грн. в угоді.

Загальний капітал компанії зменшився частково через зменшення власного капіталу, що негативно вплинуло на фінансовий стан компанії та збільшило ризик банкрутства.

Еволюцію структури капіталу компанії показано на рисунку 2.1.

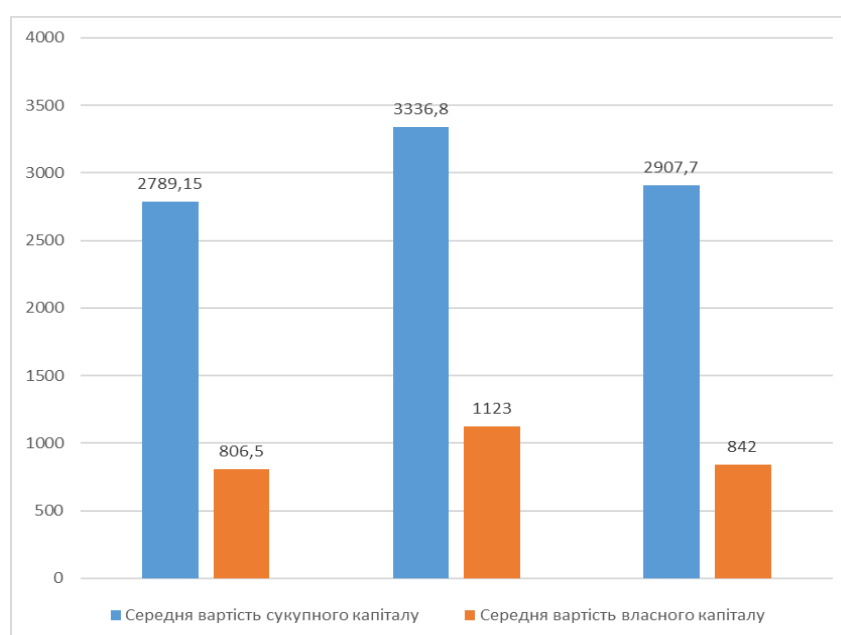

Рисунок 2.1 Сукупний капітал підприємства в період 2019-2021 рр.

Чистий дохід від реалізації продукції в період 2019-2021 рр. поступово зріс з 8757,6 тис. грн. до 11265,1 тис. грн. Валовий прибуток і чистий прибуток у 2019-2021 роках нестабільні, тому валовий прибуток зростає з 963,9 тис. грн. склав 863,2 тис. грн., а чистий прибуток від 453,3 до 573,2 тис. грн.

Динаміка операційного прибутку також нестабільна: понад 608,9 тис. грн. у 2021 році зросла до 880,1 тис. грн. у 2020 та 2021 роках зменшилась до 764,2 тис. Розрахункові показники фондівіддачі свідчать про те, що вона поступово зростає, так у 2019 році одна гривня основних засобів була еквівалентна 3,45 грн./грн. виготовлені та виконані. У 2020 році показник становив 4,22 грн/грн, а

у 2021 році – 4,45 грн/грн. Підприємство має високий показник фондівдачі, який свідчить про підвищення ефективності виробництва (рис. 2.2).

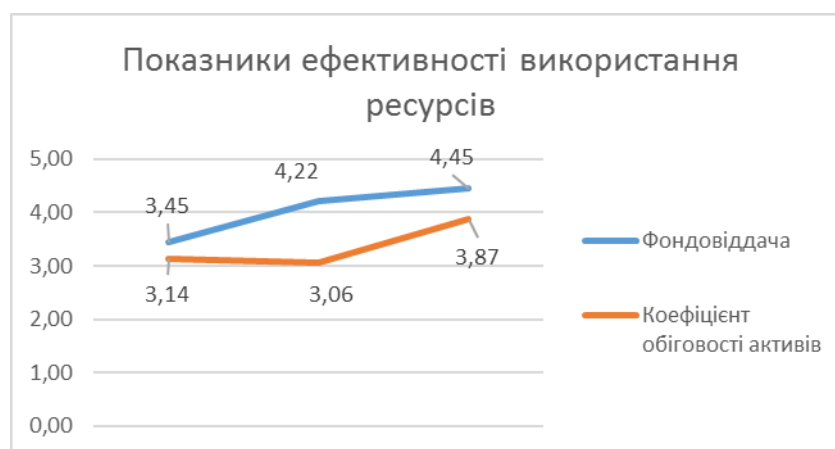

Рисунок 2.2 Динаміка фондівдачі та оборотності активів ТОВ «ЕКОСТРИТ» у 2019 – 2021рр.

Рентабельність власного капіталу за період 2019 – 2021 коливається від 56,21% до 68,08% (рисунок 2.3) .

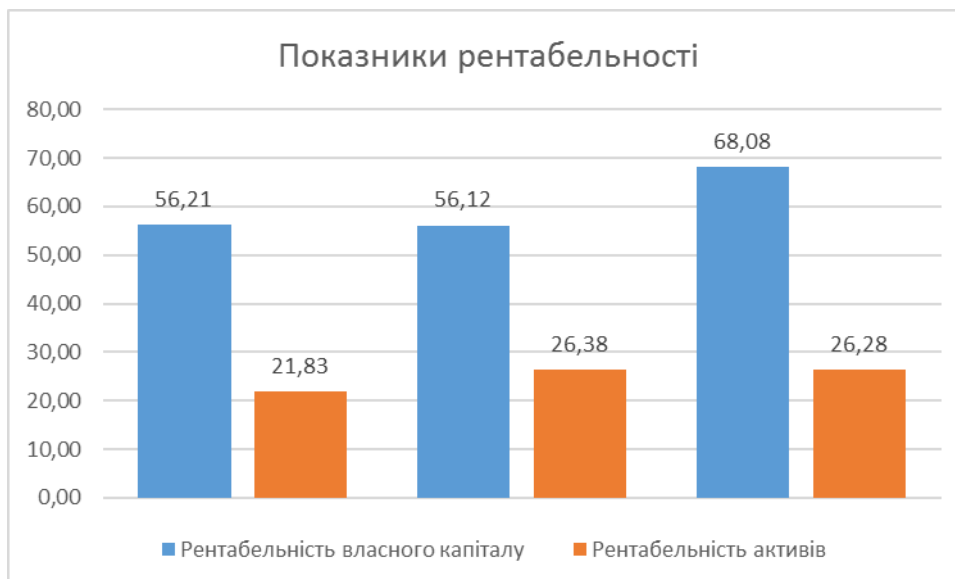

Рисунок 2.3 Динаміка рентабельності капіталу та активів ТОВ «ЕКОСТРИТ» у 2019 – 2021 рр.

Загалом, аналізуючи тенденції розвитку економічних і технічних показників підприємства у період 2019-2021 років, неможливо зробити однозначних висновків щодо їх ефективності.

Незважаючи на те, що капітал компанії зменшився, чистий прибуток збільшився, а рентабельність капіталу та рентабельність власного капіталу значно зросла, чистий прибуток, хоч і зріс у 2020 році, почав зменшуватися у 2021 році.

Продовжити переозброєння виробництва з метою ліквідації морально та фізично зношених основних фондів та заміни їх на нові більш сучасні та енергоефективні вироби;

- продовжити дослідження та створення систем автоматизації для управління виробництвом, запасами тощо.
- виділити необхідні кошти для придбання нематеріальних активів;
- підвищення обсягу виробництва, продуктивності та продуктивності праці працівників;
- на погашення невиявлених збитків минулих років.

Якщо підприємство вживе заходів щодо вирішення цих проблем, це збільшить розмір чистого прибутку, частина якого може бути спрямована на поліпшення матеріального становища працівників та акціонерів шляхом виплати дивідендів.

Це не тільки стабілізує роботу бізнесу, але й підвищує зацікавленість працівників у кінцевих результатах своєї праці.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ

3.1. Напрямки підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства

Для досягнення найбільш ефективного використання оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРИТ» необхідно розробити комплексну цільову програму управління власними оборотними коштами.

Метою політики управління оборотними коштами є визначення обсягу і структури оборотних коштів, джерел їх забезпечення та співвідношення між ними, достатнього для забезпечення стабільної господарської діяльності та довгострокової ефективності підприємства.

Саме малі та середні підприємства найбільше постраждали від фінансової кризи та військової агресії Російської Федерації в Україні.

Бізнесу доведеться добре працювати, щоб наслідки не тільки не знищили бізнес, але й зміцнили інститут приватного бізнесу в нашій країні. Цільові завдання будуються стратегічного характеру.

Показники наявності та ефективності використання оборотних коштів до прикладу можна розглянути на рисунку 3.1

Рисунок 3.4 Показники ефективності використання оборотних коштів.

Стратегія управління оборотним капіталом – цілеспрямований процес, спрямований на формування його обсягу та складу, який має ціль на забезпечення досягнення поставленої мети і завдань стратегічного управління.

Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів такі:

1. Необхідно оптимізувати обсяг оборотних коштів для забезпечення потреб підприємства.

Оскільки фінансові ресурси надаються на платній основі, ТОВ «ЕКОСТРИТ» хоче зменшити попит, щоб мінімізувати витрати на їх придбання та подальше використання.

Це досягається шляхом: планування потреби заводу у формуванні оборотних коштів, виділення кількості кожної групи оборотних коштів, контролю за виконанням планів і нормативів та організації роботи для виявлення можливостей зниження потреби в оборотних коштах.

Під час нашого дослідження ми помітили, що в його оборотні активи не нормовані. На нашу думку, це є однією з причин зниження використання оборотних активів, тому ми вважаємо доцільним для підвищення якості управління оборотними активами запровадження системи обмеженого розподілу.

Наведемо розрахунок розподілу оборотних коштів на прикладі ТОВ «ЕКОСТРИТ» [33, с.217-226].

Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів на практиці здійснюється за допомогою цілої низки показників (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Показники ефективності використання матеріальних ресурсів.

Назва	Визначення	Формула
1	2	3
Матеріаломісткість продукції (M_m)	Відображає відношення матеріальних витрат (вартості матеріальних ресурсів, які були використані у виробництві) до обсягу виготовленої продукції, де $MВ$ – матеріальні витрати.	$M_m = \frac{MВ}{ВП}$
Матеріаловіддача (M_b)	Визначається як відношення обсягу виробленої продукції до розміру матеріальних витрат підприємства	$M_b = \frac{ВП}{MВ}$
Коефіцієнт використання матеріалів ($K_{в.м.}$)	Відображає відношення чистої маси матеріалу у виробі до фактичних витрат матеріалу для виробництва цього виробу, де $ЧМ$ – чиста маса матеріалу у виробі; $MВ_{ф}$ – фактичні витрати матеріалу для виробництва цього виробу.	$K_{в.м.} = \frac{ЧМ}{MВ_{ф}}$
Коефіцієнт виходу готової продукції з одиниці сировини ($K_{в.г.п.}$)	Відображає відношення обсягу продукції до обсягу сировини, де Q_c – обсяг використаної сировини.	$K_{в.г.п.} = \frac{ВП}{Q_c}$
Рівень відходів (P_b)	Характеризується коефіцієнтом, який показує відношення величини відходів до величини загальних витрат матеріалу, де B – величина відходів матеріалу; MP – величина загальних витрат матеріалу.	$P_b = \frac{B}{MP}$

Коефіцієнт віднесення авансових оборотних коштів на сировину, основні матеріали та покупні напівфабрикати визначається за формулою:

$$M = B \times n, \quad (3.1)$$

В якій: М – стат. на складах покупної сировини та напівфабрикатів (грн.);

Б – добові витрати сировини, матеріалів, напівфабрикатів (грн.); п – норматив оборотних активів (днів).

За даними служби закупівель ТОВ «ЕКОСТРИТ» В = 19,45 тис. грн., n = 97 днів М = 19,45 x 97 = 1886,65 тис. грн.

2. Розподіл боргів.

Слід зазначити, що важливо визначити суму фінансування, яку можна інвестувати в дебіторську заборгованість по торгових і споживчих кредитах. Середній період оплати дебіторської заборгованості (ПОДЗ) і кількість його оборотів в аналізованому періоді (КОДЗ) визначають по формулах :

$$ПО_{ДЗ} = ДЗ_{п} / O_0, \quad (3.2)$$

$$КО_{ДЗ} = OP / ДЗ, \quad (3.3)$$

де ДЗ_п — середній залишок дебіторської заборгованості в аналізованому періоді;

O₀ — сума одноденного обороту від реалізації продукції в аналізованому періоді;

OP — загальна сума обороту від реалізації продукції в аналізованому періоді.

Розрахуємо розподіл дебіторської заборгованості ТОВ «ЕКОСТРИТ» за 2020 рік.

Отже, ТОВ «ЕКОСТРИТ» необхідно 1607,36 тис.грн. інвестиції в дебіторську заборгованість у 2021 р.

Розрахуємо відповідні дані за 2019 та 2021 рр. ДЗ_{п2021} = 23045,4 * 0,9 * (30 + 12) / 360 = 2419,7 тис. грн ДЗ_п = 20000 * 0,9 * (14 + 7) / 360 = 1 050 000 грн 4 444 для зменшення дебіторської заборгованості у 2020 році, вирішив скоротити термін продовження кредиту та відстрочити оплату продажів. У результаті коефіцієнт дебіторської заборгованості зменшився до 1050 тис. грн.

Узагальнюючою характеристикою ефективності фінансової діяльності підприємства, є показники рентабельності, які характеризують доходність

підприємства з різних позицій та групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу (табл. 3.5).

Показники	Формула розрахунку	Опис показника
Коефіцієнт обертання оборотних активів <u>Коб</u>	$K_{об} = \frac{BP}{OA}$ де BP – виручка від реалізації продукції; OA – залишок оборотних активів	Показує, яку кількість обертів за даний період певним видом ресурсів
Тривалість одного обороту оборотних активів <u>Тоб</u>	$T_{об} = \frac{Дн}{K_{об}}$ де Дн – кількість днів в періоді; <u>Коб</u> – коефіцієнт обертання оборотних активів	Характеризує часовий інтервал, необхідний для здійснення одного повного обороту даного елемента оборотних активів
Рентабельність оборотних активів <u>Роа</u>	$P_{оа} = \frac{\Pi}{OA}$ де BP – прибуток до оподаткування; OA – залишок оборотних активів	Характеризує рівень дохідності оборотних активів

Рисунок 3.5 Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства.

Розміри інших видів вимог (бюджет, позабюджетні фонди, відповідальні особи) зазвичай не вказуються.

У разі збереження протягом планового періоду причин, що призводять до виникнення заборгованості, необхідність формування даного виду заборгованості визначається виходячи з очікуваних темпів зростання діяльності підприємства.

Оцінка очікуваного періоду погашення відповідних видів дебіторської заборгованості може бути виконана на аналітичній основі або методом прямого розрахунку (при цьому вираховується середньозважений період погашення).

Останній варіант здійснюється при утворенні заборгованості в невеликих розмірах і надає інформацію про терміни погашення заборгованості кожного боржника підприємства або групи боржників. Виділення грошових коштів.

Особливе місце в плануванні оборотних коштів підприємства відводиться визначенню потреби в капіталі, оскільки вони повинні бути оптимально сплановані підприємством, щоб повністю забезпечити свою господарську діяльність самостійно і не обов'язково зараховувати його на свій банківський рахунок.

За потреби норми СЗП можуть бути диференційовані залежно від типу робочого місця чи типу працівників підприємства.

У цьому випадку спочатку розраховується середньозважена ставка, яка використовується у наведеній формулі.

Практика багатьох українських компаній свідчить про відсутність науково обґрунтованої політики управління запасами.

Може статися так, що матеріали та компоненти закупаються на кілька місяців наперед, оскільки керівництво стурбоване можливістю підвищення цін або стабільністю майбутніх поставок.

Це призводить до вилучення капіталу з обігу, унеможлиблює своєчасну оплату поточних зобов'язань. З іншого боку, може виникнути дефіцит певної сировини, що змушує підприємства зупиняти роботу, порушуючи технологію виробництва. В обох випадках це призводить до значних матеріальних і фінансових втрат. Щоб уникнути подібної ситуації керівництву компанії необхідно вжити ряд заходів. Один із них – оптимізація обсягів закупівлі сировини та матеріалів. Також можливе застосування спеціальних методичних прийомів і формул для розрахунку оптимальної кількості закуплених партій сировини [48, с. 110-121]. Розглянемо умовний приклад.

Припустимо, ВАТ «Полтавський ТРЗ» купує 5000 літрів дизельного палива на тиждень протягом трьох місяців або кварталу за ціною 1,5 грн за літр.

Для визначення оптимальної партії закупівлі скористаємося такою формулою:

$$Q_{opt} = F/S * A, \quad (3.5)$$

де: F – фіксована вартість лоту; S - загальна кількість одиниць товару, придбаних за цей період ; A - кількість натуральних одиниць середнього

залишку дизельного палива; C - індекс змінних витрат у відсотках; Відповідно до міжнародної практики ця формула називається моделлю E_{oo} .

Він дозволяє визначити обсяг партії сировини, що закуповується, залежно від рівня врахованих постійних і змінних витрат.

Ми також зробимо це для ТОВ «ЕКОСТРИТ» $Q_{opt} = 24,7$ тонни.

Тому, беручи до уваги постійні та змінні витрати на закупівлю та зберігання дизельного палива, закупівля партії приблизно 24,7 тонни є оптимальною. Місяць становить 20 тонн Отже, це слід робити кожні 37 днів $((24,7 / (12 \times 20)) \times 360)$.

Розглянутий кейс є найпростішим і на ТОВ «ЕКОСТРИТ» виникала та чи інша проблема, пов'язана з постачанням сировини, сформовані запаси сировини, постачання Партія сировини виготовляється в кілька етапів протягом певного часу. Всі ці моменти не враховані в моделі E_{oo} .

Проте, взявши за основу цю формулу, економісти розробили різні моделі оптимізації партій сировини та за купівель товарів з урахуванням певних особливостей самої політики політики управління запасами сировини на конкретних підприємствах.

2. Необхідність прискорення оборотності (або скорочення часу оборотності) оборотних коштів.

Потреба заводу у створенні оборотних засобів ($O_{A_{необ}}$) залежить від обсягу реалізації (T), періоду реалізації (PO_{OA}) і тривалості періоду (D).

Розрахувати потребу ВАТ «Полтавський ТРЗ» у формуванні оборотних коштів за даними за 2019р. -2021р.: $O_{Необ2020} = 50020,10 \times 155,94 / 360 = 21667$ тис. грн. $O_{A_{необ2021}} = 77366,9 \times 155,94 / 360 = 33512,8$ тис. грн $O_{A_{необ2022}} = 70255,3 \times 155,94 / 360 = 30432,25$ тис. грн. Таким чином, враховуючи важливість доходів 2020 р. та часу обороту оборотних коштів, 2021 р. Потреба в оборотних коштах підприємства становить 30432,25 тис. грн. Незважаючи на те, що у 2021 році вона становила 33 512,8 тис. грн.(зменшення на 3080,55 тис.грн.) Збільшення обсягів діяльності потребує достатнього збільшення потреби в оборотних активах і, відповідно, витрат на їх формування.

Рішенням цієї проблеми є збільшення швидкості трафіку, тим самим зменшивши попит на нього. Потенційне зниження вимог до бізнесу через збільшення швидкості обертання (SOA) можна розрахувати наступним чином [33, с.206]:

$$SOA = (POOA_{af} - POOA_{norm}) \times T/D, \quad (3.6)$$

де: $POOA_{af}$ – фактичне значення періоду обороту активів, розраховане в днях;

$POOA_{norm}$ – оптимальна (норма) тривалість циклу, в днях.

Для ТОВ «ЕКОСТРИТ» цей показник дорівнюватиме: $SOA = (155,94 - 150) \times 120255,3 / 360 = 1984,21$ тис. грн. Інакше кажучи, завдяки стрімкому збільшенню оборотності оборотних засобів підприємство може зменшити свої потреби на 1984,21 тис. грн. Прискорення оборотності оборотних коштів досягається кращою організацією кругообігу оборотних коштів.

У результаті зменшуються планові запаси оборотних коштів і збільшується частка власних оборотних коштів у формуванні. Прискорення оборотності оборотних коштів призводить до вивільнення оборотних коштів з обігу, а уповільнення – до залучення додаткових, та активне збільшення власних оборотних коштів при прискоренні оборотності активів Обіг – реальний спосіб зміцнення фінансової системи.

Необхідно забезпечити поточну платоспроможність та ліквідність активів ТОВ «ЕКОСТРИТ». Це одне з найважливіших завдань управління активами сьогодні.

Управління ліквідністю та платоспроможністю здійснюється шляхом дотримання певного співвідношення між обсягом матеріальних цінностей в обороті, дебіторською заборгованістю та грошовими потоками підприємства.

4. Також необхідно підвищити рентабельність використання оборотних коштів.

Кожен бізнес зацікавлений у зростанні доходу (прибутку) за рахунок ефективного використання оборотних коштів.

Для вирішення цього завдання ТОВ «ЕКОСТРИТ» необхідно: дослідити кожен етап обороту активів для визначення надлишкових активів; речі, які не використовуються в господарському обороті, а також речі, що призводять до збитків; розробити та реалізувати програму ліквідації виявлених активів та вивільнення капіталу; - введення в працю «мертвого капіталу».

5. Необхідно забезпечити захист оборотних коштів від інфляції.

Основним недоліком оборотного капіталу є його сприйнятливість до інфляції. Це стосується насамперед грошових активів (готівка, дебіторська заборгованість тощо).

Грошові аванси для формування немонетарних оборотних активів (товарів та інших матеріальних запасів, дебіторської заборгованості від постачальників) також певною мірою залежать від інфляції, але розмір втрат через інфляцію відносно нижчий.

Забезпечення захисту від інфляції вимагає, з одного боку, збереження співвідношення між обсягом грошових і немонетарних активів, а з іншого боку, розроблення та впровадження спеціальних інструментів захисту ліквідних активів від інфляції.

6. Також необхідно знизити витрати на формування оборотних коштів.

Створення оборотного капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ» здійснюється за рахунок різноманітних фінансових ресурсів, які є в її розпорядженні.

Кожна з них має свої витрати на залучення, які необхідно мінімізувати шляхом вдосконалення управління фінансовою структурою.

Це досягається шляхом визначення джерел фінансування та підтримки певних показників використання.

Особливе значення для фінансової стійкості та платоспроможності ТОВ «ЕКОСТРИТ» має наявність власних оборотних коштів, тобто оборотних коштів, сформованих за рахунок власних фінансових ресурсів.

Збільшення частки власних оборотних коштів досягається за рахунок збільшення їх вартості та прискорення оборотності (зменшення коефіцієнта оборотності) і на цій основі зменшення загальної потреби в оборотних коштах.

Як показують попередні розрахунки, для формування оборотних коштів у підприємства достатньо власних оборотних коштів, оскільки основним джерелом поповнення власних оборотних коштів є чистий прибуток, що збільшився на цьому підприємстві.

У період 2019-2021 років частка власних оборотних коштів у загальній вартості джерел формування оборотних активів зменшується, але постійно зростає.

Основними способами збільшення власних оборотних коштів в обороті є: Зростання прибутку в поточному періоді та спрямування більшої частини в плановому періоді на розвиток виробництва, на повернення власних оборотних коштів; продаж або надання послуг операційної оренди невикористаних активів тощо.

Тому розумне розміщення та ефективне використання оборотних коштів в умовах ринкової економіки є одним із ключових завдань виробничих підприємств, а особливо ТОВ «ЕКОСТРИТ».

Його успішна реалізація може бути досягнута шляхом: збільшення обсягів діяльності та прибутку при прискоренні оборотності оборотних коштів; Абсолютне та відносне збільшення власних оборотних коштів у процесі формування оборотних коштів; раціонально використовує власні оборотні кошти, не допускає виведення капіталу в довгострокові активи, прострочену та безповоротну заборгованість тощо.

Практична реалізація запропонованих стратегічних завдань, спрямованих на оптимізацію джерел формування оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРИТ», сприятиме максимально ефективному використанню власних ресурсів для забезпечення стабільної фінансової діяльності.

3.2. Оптимізація обсягу та структури капіталу підприємства

Управління структурою капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ» - це процес визначення співвідношення використання власного та позикового капіталу, при

якому гарантується оптимальне співвідношення між рентабельністю власного капіталу та рівнем стійкості. Фінансове визначення, тобто ринкова вартість компанії максимізується.

Формування оптимальної структури капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ» для фінансування необхідного обсягу витрат і забезпечення бажаного рівня доходу є одним із найважливіших завдань, що вирішуються в процесі управління фінансами основного бізнесу.

Оптимальна структура капіталу відображає співвідношення використання власного капіталу та позикового капіталу для забезпечення найбільш ефективного співвідношення між коефіцієнтом прибутковості власного капіталу та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто чи максимізується ринкова вартість фірми. Не забуваємо про те що важливу роль відіграють показники ефективності. Для прикладу розглянемо рисунок 3.5 про підвищення ефективності використання оборотними коштами.

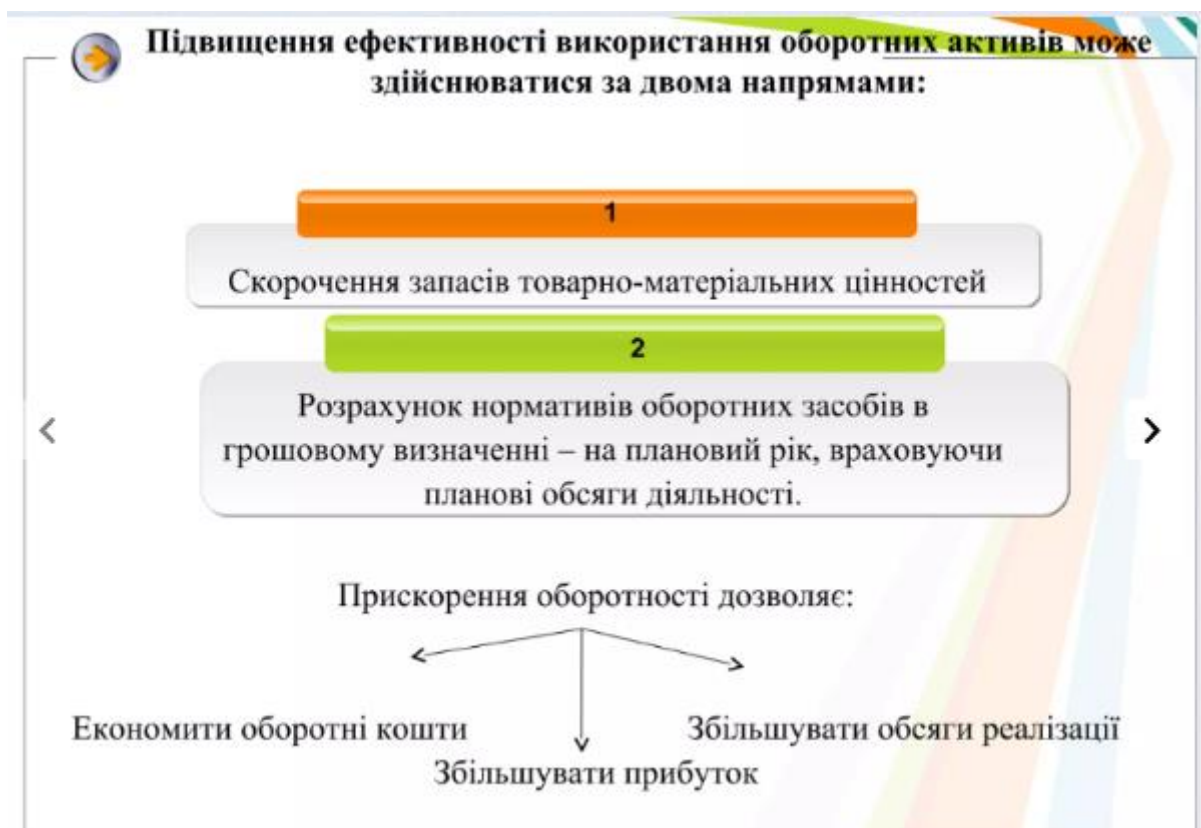

Рисунок 3.6 Показники ефективності використання оборотних коштів.

ТОВ «ЕКОСТРІТ» потребує достатніх фінансових ресурсів для фінансування своєї діяльності, що залежить від терміну оборотності його активів та відповідних зобов'язань. Активи та пасиви компанії можна поділити на короткострокові та довгострокові.

Залучення того чи іншого фінансового джерела пов'язане з витратами на сплату відсотків за користування цими фінансовими ресурсами.

Загальна сума, яку необхідно сплатити за використання певної суми фінансових ресурсів, як було зазначено вище, називається капітальними витратами.

В оптимальному варіанті передбачається, що оборотний капітал фірми фінансується з довгострокових джерел.

Завдяки цьому оптимізується загальна вартість залучення капіталу.

Метою управління структурою капіталу ТОВ «ЕКОСТРІТ» є мінімізація витрат, пов'язаних із залученням довгострокових фінансових ресурсів, і тим самим надання власникам капіталу максимальної ринкової оцінки інвестиційного фонду їх приватного.

Процес оптимізації структури капіталу ТОВ «ЕКОСТРІТ» здійснюється в наступній послідовності.

1. Проаналізувати зміни структури капіталу за періоди (квартальні, річні) та тенденції структурного розвитку, а також їх вплив на фінансову стабільність та ефективність використання капіталу.

У процесі аналізу враховуються такі показники, як коефіцієнт фінансової незалежності, заборгованість, співвідношення довгострокових і короткострокових зобов'язань і коефіцієнт фінансового левериджу.

Далі вивчаються показники прибутковості та рентабельності активів і власного капіталу.

2. Оцінити основні фактори, що визначають структуру капіталу. До них належать:

- галузеві характеристики бізнесу (характер цих характеристик визначає структуру активів компанії та їх ліквідність);

- стадія життєвого циклу компанії (молоді компанії, що пропонують конкурентоспроможні продукти, можуть залучати додатковий позиковий капітал для зростання, тоді як зрілі компанії переважно використовують власний капітал);

- стан товарного ринку (чим стабільніший стан цього ринку і, відповідно, стабільніший попит на продукцію підприємства, тим вище і безпечніше використання позикових коштів, і навпаки) ;

- ситуація на фінансовому ринку (залежно від ситуації вартість позик зростає або зменшується);

- рівень прибутковості операцій;

- податкове навантаження на підприємство (співвідношення прямих і непрямих податків, що підлягають сплаті, у загальному доході);

- ступінь концентрації акцій (бажання власників акцій зберегти контрольний пакет акцій).

3. Оптимізувати структуру капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності.

Для таких розрахунків було обрано критерій, який найкращим чином відображає вплив ефективності сформованих фінансових ресурсів на збільшення рентабельності вкладеного власником капіталу, тобто максимального максимізації фінансового прибутку.

Для виконання таких оптимізаційних розрахунків також використовується механізм фінансового важеля.

Сутність фінансового левериджу полягає в посиленні впливу зміни прибутку на динаміку фінансового прибутку, тобто у збільшенні еластичності фінансового прибутку відносно прибутку. Різниця між рентабельністю власного капіталу та рентабельністю інвестованого капіталу після оподаткування формується впливом фінансового важеля.

Його величина залежить від податкової та кредитної політики (включаючи відстрочення сплати податків).

Його можна розрахувати наступним чином:

$$EFV = (R(1 - K_0) - SV) \cdot (PK / VC) \quad (3.7),$$

де K_0 – податковий коефіцієнт;

SV – процентна ставка за кредитом, зазначена в договорі.

Вплив фінансового левериджу показує, наскільки збільшується рентабельність власного капіталу за рахунок участі позикового капіталу в доходах підприємства. Це відбувається в тих випадках, коли економічний прибуток перевищує позичковий процент.

Фінансовий леверидж включає дві складові:

1) різницю між дохідністю після оподаткування інвестованого капіталу та кредитною ставкою;

2) гілка фінансового важеля, тобто коефіцієнт: PK/VC .

Позитивний вплив фінансового важеля виникає, якщо $(R(1 - C_0) - SV) > 0$.

Якщо $(R(1 - C_0) - SV) < 0$, створюється негативний фінансовий леверидж («ефект кігтя»), тому власний капітал «з'їдається».

Друга складова цієї суми - фінансовий леверидж - відображає вплив структури капіталу на підвищення фінансової прибутковості.

Ефект левериджу обумовлений тим, що при позитивному диференціальному значенні компанія повинна залучати позиковий капітал.

Однак постійне збільшення кредитного плеча може знизити загальну ефективність, оскільки залучення великого обсягу кредитних ресурсів, як правило, супроводжується жорсткими умовами їх залучення. У цьому випадку кредитне плече не принесе максимального прибутку і за певних умов (коли різниця менше 0) зменшить фінансовий прибуток. Таким чином, позитивний ефект фінансового важеля проявляється тоді, коли економія від зменшення податкових платежів перевищує вартість використання позикового капіталу підприємства.

Величина фінансового левериджу має бути на рівні, який компенсує вирахування податку на прибуток і забезпечує мінімізацію розриву між економічними та фінансовими прибутками.

Оптимізація структури капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ» здійснюється за допомогою багатьох різних методів, з яких основними є:

1. Методика оптимізації структури капіталу за критеріями політики фінансування активів.

Цей метод заснований на виборі різних джерел фінансування для різних складових активів компанії.

Для цього всі активи підприємства поділяють на три групи:

- а) довгострокові активи;
- б) постійна частина оборотних засобів (частина, постійна за своїм розміром незалежно від сезонного та іншого циклічного характеру виробничої та комерційної діяльності);
- в) змінна частка оборотних коштів (частково змінюється внаслідок сезонного або іншого циклічного зростання обсягу виробництва та комерційної діяльності).

2. Метод оптимізації структури капіталу за його вартісними критеріями.

Капітальні витрати розрізняються за джерелом їх формування.

При оптимізації структури капіталу цей критерій використовується для мінімізації середньозваженої вартості капіталу.

3. Методика оптимізації структури капіталу за критеріями фінансового левериджу.

Цей ефект включає підвищення рентабельності власного капіталу при одночасному збільшенні частки позикового капіталу в загальному капіталі до певних меж. Коефіцієнт граничного левериджу, який забезпечує максимальний фінансовий леверидж, характеризуватиме оптимізацію використовуваної структури капіталу відповідно до цього критерію.

Характер довгострокового фінансування за рахунок акціонерного капіталу полягає в тому, що в нашій країні до цінних паперів належать: акції, облігації, векселі, державні казначейські зобов'язання, грошові сертифікати тощо.

Обіг цінних паперів становить реальний фінансовий ринок. Це значно розширює можливості залучення вільного тимчасового капіталу від підприємств і населення для інвестування в промислову та соціальну діяльність.

Випуск цінних паперів у сучасних умовах сприятиме мобілізації розпорощених капітальних ресурсів підприємств для здійснення великих інвестицій, мінімізації наслідків скорочення обсягів бюджету та скасування державного фінансування.

Економічною основою формування фондового ринку також є постійно зростаючий капітал населення, без страхування товару.

У структурі джерел фінансування інвестицій зменшується питома вага довгострокових банківських кредитів через підвищення банківських процентних ставок.

Тому методом мобілізації капіталу ззовні для інвестиційних програм бізнесу є випуск цінних паперів. Цей процес передбачає заміну банківського кредиту ринковими борговими цінними паперами (акціями та облигаціями), відомий як «сек'юритизація». Природа довгострокового боргового фінансування полягає в тому, що довгострокові кредити від комерційних банків тепер залучаються до реальних проектів і швидко розгортаються з високою нормою повернення інвестицій.

На відміну від бюджетного капіталу, залучення довгострокових банківських кредитів для капітальних вкладень підвищує відповідальність позичальника за цільове використання позичкового капіталу за рахунок можливості сторнувати та повертати позичковий капітал.

Конкретні умови надання довгострокового кредиту та строки повернення визначаються договором між позичальником і комерційним банком.

Проте лише великі комерційні банки можуть надавати довгострокові кредити на капітальні інвестиції за умови отримання податкових пільг, оскільки в разі високої інфляції немає критеріїв прийнятності.

У сучасних умовах комерційні банки в Україні навряд чи можуть займатися довгостроковим кредитуванням великих об'єктів без пільг, які компенсують втрати порівняно з результатами короткострокового кредитування.

Виняток становлять «позики для спільного підприємства», які надають кілька банків кредитоспроможному позичальнику для реалізації дуже прибуткового проекту (якщо норма прибутку цього проекту перевищує відсоткову ставку).

Забезпечити певну швидкість розвитку та підвищення ефективності виробництва ТОВ «ЕКОСТРИТ» можливо за умови підвищення відтворення та кращого використання наявних виробничих фондів підприємства.

Ці процеси, з одного боку, сприяють безперервній підтримці належного технічного рівня підприємства, а з іншого – сприяють збільшенню обсягів виробництва без залучення додаткових інвестиційних ресурсів, зниження собівартості продукції, за рахунок зниження питомої амортизації та виробництва та витрати на управлінське обслуговування для підвищення рентабельності капіталу та прибутку.

Чинна в Україні система показників ефективності відтворення основних фондів потребує вдосконалення щодо методики розрахунку окремих із них та повноти охоплення окремих аспектів відтворення основних фондів.

Так, наприклад, коефіцієнт оновлення визначається співвідношенням між абсолютною кількістю введених основних засобів та їх наявністю на кінець року, а коефіцієнт вибуття – співвідношенням кількості ліквідованих основних засобів, щодо їх наявності на початок року, що не дозволяє порівняти ці відносні показники.

Тому більш методологічно точним слід вважати визначення коефіцієнта відтворення основних фондів за їх середньорічною вартістю. Важливо також розрізняти дві форми інновацій основних засобів: екстенсивну та інтенсивну. Глибока інноваційність характеризує темпи зростання обсягів експлуатованих основних засобів. Глибокі інновації передбачають заміну існуючих активів новими, більш ефективними активами. Проте процес виведення з експлуатації

застарілих і зношених основних засобів не можна ототожнювати з кардинальним оновленням існуючих працюючих потужностей.

Реальний оборот включає не тільки введення нових фондів і видачу витрачених коштів, а й передачу певної їх частини з балансу даного підприємства на бухгалтерський баланс інших підприємств. При цьому в систему показників ефективності відтворення основних фондів необхідно ввести два нових показники: коефіцієнт інтенсивної інновації (співвідношення між обсягом переробки та реалізації за певний період часу). Оптимальна норма передачі основних фондів (співвідношення між фактичною швидкістю передачі та нормативною нормою).

Показники, що характеризують рівень ефективності використання основних засобів, об'єднані в окремі групи залежно від рівня узагальнення та охоплення елементів роботи. Економічний характер більшості з них зрозумілий з назви.

Лише деякі потребують пояснень, а саме: коефіцієнт варіації при експлуатації обладнання - співвідношення між загальною кількістю відпрацьованих машино-змін за добу та кількістю встановлених одиниць обладнання; Інтенсивність використання обладнання (виробничої площі) - випуск продукції на одиницю обладнання (загальної площі або виробничої площі); Коефіцієнт інтенсивного завантаження обладнання - відношення кількості виробленої продукції за одиницю часу до технічної продуктивності (паспорту) відповідного обладнання.

Серед показників використання обладнання та виробничих площ найбільш відомим і найбільш використовуваним на практиці є коефіцієнт варіації обладнання. Однак метод розрахунку, який використовується в компаніях, не можна вважати досконалим, оскільки він не враховує безповоротні втрати робочого часу. У зв'язку з цим коефіцієнт варіації буде більш точним за методикою розрахунку, виходячи з коефіцієнта використання календарного бюджету та максимального розкиду при експлуатації обладнання, який дорівнює трьом за робочого часу 8 годин.

ТОВ «ЕКОСТРИТ» постало актуальне завдання прискорення та підвищення ефективності відновлення основних засобів, підвищення технічного рівня використовуваних робочих засобів. В сучасних умовах необхідно запроваджувати та реалізовувати наступні напрями посилення відтворення основних фондів - зосередити зусилля на напрямках, які віддають пріоритет науково-технічному прогресу, форсують розвиток ключових галузей з високим науковим змістом, суттєво підвищують рівень технічної організації та економічну ефективність – суспільство виробництва. Принципово вдосконалити всю організацію праці та її економічне обґрунтування на всіх етапах процесу відновлення (проектування - виробництво - дистрибуція - впровадження - експлуатація нового обладнання). Дотримання підприємством стратегії власного економічного, організаційного та технічного розвитку. Переорієнтувати інвестиційну політику на максимальне технічне переозброєння та реконструкцію діючих виробничих потужностей. Різде збільшення масштабів зняття з виробництва технічно застарілих та економічно неефективних машин і устаткування, перехід від практики одноразової заміни зношених знарядь праці до комплексного інноваційного та існує система техніко-технологічних основ взаємопов'язаних ланок. Виробництво підприємства - створює ринковий економічний механізм країни, здатний забезпечити регулярні інтереси всіх ланок управління виробництвом у здійсненні найбільш ефективних процесів відновлення та застосуванні інновацій науки, техніки та організації (інновації).

Практична реалізація перелічених основних напрямів посилення процесу відновлення ТОВ «ЕКОСТРИТ» потребує не лише активної виробничо-технічної діяльності самого підприємства, а й мобілізації значної суми власних фінансових ресурсів підприємства.

Загалом це можливо за умови постійної державної підтримки, безпосередньої участі багатьох організацій ринкової інфраструктури та іноземного капіталу.

Розрахунки, проведені в частині 2, показують, що з точки зору максимальної рентабельності власного капіталу структура капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ» не є ідеальною.

Для визначення структури капіталу, найбільш близької до оптимальної структури компанії, ми побудували вісім оптимізаційних моделей, які включають вибір реально можливих структур капіталу компанії.

Для визначення оптимальної структури, яка забезпечує як збільшення рентабельності власного капіталу, так і «нормальний» рівень ризику, ризик усіх імітаційних моделей було оцінено за допомогою індексу Чебишевської газети та виявлено, що структура із співвідношенням між власним капіталом а позичковий капітал на 18,2 % оптимальніший за попередньо розраховану структуру 81,8:.

Рентабельність власного капіталу в цьому випадку становить 45,92, EFL - 5,17. Індекс Чебишева дорівнює гранично допустимому - 98,2%. Алгоритм оптимізації структури капіталу на основі критеріїв мінімізації витрат: 1.

Параметри структури капіталу (співвідношення власного капіталу та боргу), очікуваний рівень виплати дивідендів, відсоткову ставку за позицією з урахуванням премії за ризик, ставку податку на прибуток за допомогою десяткового аналізу та обчислення на основі даних податкових органів, процентну ставку з урахуванням податкових органів, вартість Власний і позиковий капітал

2. Розрахувати нову середньозважену вартість капіталу .

Аналіз моделей структури капіталу показує, що найоптимальнішою структурою за критерієм середньозваженої вартості капіталу є структура капіталу 82%: 18%, що обумовлено мінімальним цільовим значенням середньозваженої вартості капіталу.

Досягнення такого результату стає можливим з урахуванням того, що компанія буде проводити ефективну дивідендну політику (з точки зору ефективності бізнесу), плануючи сконцентрувати чистий прибуток на розвиток виробництва і тим самим знизити собівартість елемент власного капіталу, наприклад «операційний капітал» до 0.

3.3 Оптимізація джерел формування капіталу

Управління формуванням структури ТОВ «ЕКОСТРИТ» – це система принципів і методів розробки та впровадження управлінських рішень, пов'язаних із встановленням оптимальних параметрів його обсягу та структури через привабливість. З різних джерел і в різних формах для здійснення господарської діяльності підприємства [25].

Метою, яку ставить підприємство при визначенні методів управління капіталом, є забезпечення вигод власників підприємства в поточному та майбутніх періодах.

Визначення оптимальної структури капіталу вимагає вибору компромісу між ризиком і прибутком на основі наступного положення: Зростання частки боргового капіталу збільшує волатильність вартості чистих грошових потоків, тобто підвищує фінансовий ризик; , більш висока величина позикового капіталу забезпечує більш високу величину рентабельності власного капіталу, збільшуючи рентабельність власного капіталу компанії та збільшуючи суму реалізованого прибутку.

Але збільшення коефіцієнта позикового капіталу призведе до підвищення фінансового ризику (тобто нестачі капіталу для компанії для сплати відсотків за кредитом).

Процес пошуку оптимальної структури джерел формування оборотних коштів підприємства ТОВ «ЕКОСТРИТ» включає шість блоків (етапів): аналіз джерел формування оборотних коштів підприємства; Оцінити основні фактори, що визначають структуру джерел оборотних коштів; Оптимізувати структуру джерел оборотних коштів за критерієм максимізації рентабельності власних оборотних коштів; Оптимізувати джерела фінансування оборотних коштів за критеріями мінімізації витрат; Оптимізувати структуру джерел фінансування оборотних коштів за критерієм мінімізації рівня фінансового ризику; формують індекс цільової структури джерел формування оборотних коштів.

Для знаходження оптимальної структури джерел формування оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРІТ», виходячи з критерію максимізації рівня рентабельності власних оборотних коштів, використано вплив фінансового левериджу, який використовується для джерел фінансування підприємства.

Підприємницька діяльність. Вимоги до оборотного капіталу. Така структура джерел формування оборотних коштів, що має найвищу рентабельність власного капіталу для фінансування потреб у оборотних коштах, вважалася б відносно оптимальною.

Оптимальна структура оборотного капіталу ТОВ «ЕКОСТРІТ», спрямована на максимізацію рівня рентабельності власного капіталу для фінансування потреб у оборотному капіталі, мінімізацію витрат оборотного капіталу та рівня фінансового ризику визначається при виборі між оптимальними структурами, визначеними окремими критеріями оптимізації.

Підприємства повинні оптимізувати структуру джерел фінансування оборотного капіталу за кожним критерієм, а при визначенні оптимальної цільової структури вони повинні обрати, який критерій переважає над іншими критеріями та відіграє вирішальну роль у формуванні цієї структури.

Пропозиція щодо контролю за вимогами (кредиторами) ТОВ «ЕКОСТРІТ» у наступному порядку:

- 1) розрахувати граничний розмір вимог (кредиторів), прийнятих до боргу;
- 2) аналіз заборгованості за видами, датою виникнення, сумою та дебітором (кредитором);
- 3) розділити борг на прийнятний, сумнівний, прострочений і відчайдушний;
- 4) вживає заходів щодо подолання причин простроченої та простроченої заборгованості;
- 5) визначає оптимальний розмір боргу та заходи щодо наближення поточного розміру до оптимального.

Щоб поповнити власний капітал, ви повинні спочатку оцінити витрати на залучення капіталу з різних джерел.

Перш ніж звертатися до зовнішніх джерел формування соціального капіталу, необхідно усвідомити його здатність формувати соціальний капітал за рахунок внутрішніх джерел.

А основними внутрішніми джерелами є відрахування з прибутку та амортизація.

Так, щоб покращити управління поточними активами ТОВ «ЕКОСТРИТ», ви повинні діяти наступним чином:

1.Прискорення оборотності оборотних коштів за рахунок активізації системи постачання;

2. Зменшити витрати матеріальних ресурсів за рахунок капітального ремонту обладнання, блокування окремих машин та здійснення блокувань, включення місцевого освітлення та інші заходи;

3.Зменшити витрати на транспортування продукції за рахунок модернізації обладнання та нових технологій.

Необхідно побудувати гнучку систему знижок та кредитування оптових покупців, вивчити ефективність організації та проведення сезонних розпродажів із ціновими знижками.

Усі ці заходи збільшать виручку, а також прибуток до необхідного рівня, сприяючи збільшенню рентабельності капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ».

Але якщо капіталу з внутрішніх джерел недостатньо, треба звертатися до зовнішніх джерел.

Це потребує розробки корпоративної політики викидів.

Основною метою цієї політики є якнайшвидше залучення необхідного власного капіталу на фондовий ринок.

Процес управління вартістю капіталу, залученого із зовнішніх джерел, характеризується високим рівнем складності та вимагає відповідного рівня кваліфікації з боку реалізатора.

Окрім власного капіталу, ТОВ «ЕКОСТРИТ» зараховує певну частину фінансових ресурсів за рахунок позикового капіталу.

Важливе місце за питомою часткою залучених фінансових ресурсів займають банківські кредити та кредиторська заборгованість, у тому числі комерційні та товарні.

Потреба в кредиті як додатковому джерелі фінансових ресурсів підприємства визначається циклічністю поточних основних і основних фондів.

Але як джерело фінансування позичковий капітал також має свої особливості:

1. Відносна простота у формуванні основних критеріїв оцінки вартості.

Це витрати на погашення боргу у вигляді відсотків;

2. Платежі з обслуговування боргу застосовуються за собівартістю, зменшуючи розмір податкової бази компанії, тобто розмір витрат на позики зменшується на ставку податку на прибуток;

3. Вартість залучення позикового капіталу пов'язана з рівнем платоспроможності підприємства за оцінкою кредиторів.

Чим вища платоспроможність підприємства за оцінкою кредиторів, тим нижча вартість позикового капіталу;

4. Залучення позикового капіталу пов'язане із зворотним грошовим потоком для погашення боргу та погашення зобов'язань за основною сумою боргу.

Вартість внутрішньої заборгованості при визначенні вартості капіталу ТОВ «ЕКОСТРИТ» обчислюється за нульовою процентною ставкою, оскільки це безкоштовне фінансування Компанії за цією вартістю боргового капіталу.

Але неможливо збільшити суму капіталу за рахунок цього джерела, оскільки якщо гроші залишаються в обігу тривалий час і не повернуться вчасно, це може призвести до затримок платежів, що врешті-решт призведе до оплати.

Штрафи, покарання та погіршення фінансового становища.

Щодо кредитного капіталу, компанія розглядає існуючу структуру капіталу та низьку прибутковість активів порівняно з кредитними процентними ставками, тому є мало можливостей для їх залучення.

Перш за все, необхідно вирішити проблему продажів та збільшити платоспроможність компанії.

Оптимізація структури фінансового капіталу ТОВ «Екострит» - одне з найважливіших і складних завдань управління фінансами.

Оптимальна структура капіталу - це співвідношення між власним капіталом і позиковим капіталом, що забезпечує оптимальне співвідношення між прибутковістю власного капіталу та рівнем фінансової стійкості, тобто максимізацію ринкової вартості капіталу.

Проте залучення кредитів можливе, коли високі доходи капіталу забезпечені іншими способами.

Це збалансує суму дебіторської та боргової заборгованості. Таким чином, завдяки розглянутим варіантам можна стверджувати, що політика оптимізації структури капіталу спрямована на збільшення частки власного капіталу.

Зокрема, прибутки, через відсутність можливості залучення позикового капіталу. Однак, якщо мета полягає в тому, щоб підвищити прибутковість від капіталу, теоретично, найкращий варіант - позичити капітал. Але є обмеження коефіцієнта платоспроможності, що не дозволяє збільшити борговий капітал без збільшення ліквідних активів. Збільшення конкретної частки поточних активів допомагає збільшити кредитний капітал, зменшити капітал власного капіталу та підтримувати платоспроможність.

Чим більша прибутковість капіталу, тим нижча сума і більша прибуток, і при заміні власного капіталу на борг вона збільшиться. Щодо управління дебіторською заборгованістю ТОВ «ЕКОСТРИТ» найбільш ефективними будуть наступні засоби:

1. Визначити терміни простроченої заборгованості за дебіторською заборгованістю та порівняти терміни цього пункту з показниками, середніми по галузі конкурентів і даними за попередні роки;
2. Періодично переглядати кредитні ліміти на основі реального фінансового стану клієнта;

3. Якщо у вас виникли труднощі з отриманням грошей, ви повинні вимагати застави на суму, яка принаймні дорівнює сумі на рахунку боржника;
4. Звернення до арбітражного суду про стягнення заборгованості з порукою або порукою;
5. Продати дебіторську заборгованість факторинговим компаніям або банкам, які надають факторингові послуги, якщо це вигідно;
6. При оптових продажах негайно виставити рахунок покупцеві;
7. Використовуйте циклічні виписки з рахунків для підтримки послідовності операцій;
8. Відправити рахунок-фактуру покупцеві за кілька днів до терміну оплати;
9. Пропозиція щодо відстрочки платежу для стимулювання попиту;
10. Страхування кредитів для запобігання великих збитків через безнадійну заборгованість.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Будучи одним із основних понять економічної науки, її важлива реконструкція є певним відображенням історичного процесу розвитку самої науки.

Загалом існує багато різних визначень поняття «капітал», які можна звести до двох підходів: економічного та загально фінансового.

В останньому випадку (саме такий підхід використано в дослідженні) під капіталом розуміють джерело фінансування підприємства, необхідне для організації господарської діяльності та використовується в господарському обігу для отримання відповідного доходу.

Підсумовуючи все вищесказане в дипломній роботі, можна сказати, що оборотний капітал – це джерело фінансування виробничих підприємств, яке інвестує у формування оборотних активів з метою отримання прибутку, який зберігається. Безперервно обертається, переходить від однієї функції, в інший і можуть бути перетворені в кошти протягом року або операційного циклу, забезпечуючи тим самим безперервність процесу господарської діяльності.

Від доцільності організації та ефективності використання залежить фізичний процес виробництва, фінансові результати та фінансова стійкість підприємства.

Аналіз діяльності підприємства у 2019-2021 роках, в якому у 2020 році підприємство постраждало від фінансово-економічної кризи, яка вплинула на загальний стан підприємства та стан оборотних коштів.

Щодо досліджуваного підприємства, то з 2019 по 2021 рік середньорічна вартість активів і капіталу зросла на 58345,05 тис. грн. склала 82076,10 тис.грн., що свідчить про розширення обсягів виробництва та збільшення виробничих потужностей підприємства за 2020 рік і заслуговує на позитивну оцінку.

Структура власності заводу також зазнала змін, а саме: первісні ціни основних фондів у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилися на 8575 40 тис.гривень, а у 2022 році порівняно з 2019 роком зросли на 5 708,8 млн. 800

тис.гривень. ТОВ «ЕКОСТРІТ» має досить застарілі та старі основні засоби та оновлює їх дуже повільними темпами. Середньорічна вартість оборотних активів безперервно зростала до середини 2020 р.

Так, за період 2020-2022 рр. вона зросла на 25 674,95 тис. грн, що еквівалентно 197,40%, то у 2022р. оборотні кошти впали в середньому на 43%.

Таке зменшення середньорічної вартості оборотних коштів зумовлене зменшенням обсягу реалізації протягом аналізованого періоду у зв'язку з явищем економічної кризи.

Протягом досліджуваного періоду середня кількість зареєстрованих працівників зросла на 44 у 2019 році, тоді як у 2020 році кількість працівників значно зменшилася, оскільки компанія була змушена скоротити кількість працівників, тому також відбувся спад.

Про кількість працівників. Середньомісячна заробітна плата становить 713,67 грн. у 2021 році на 683,48 грн. 2020 рік. За аналізований період чистий дохід від реалізації продукції збільшився з 50020,10 тис.грн. до 120255,30 тис. грн., але слід зазначити, що у 2021 році чистий дохід зріс на нижчому рівні собівартості продукції, що призвело до зменшення чистої прибутку, отриманий у 2019 році. Значною мірою діяльність підприємства залежить від наявності оборотних коштів.

У цілому результати аналізу кінцевих оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРІТ» дозволяють виділити наступні висновки:

1. У структурі нерухомого майна переважає позиція оборотних коштів.

Їх питома частка в загальній вартості активів постійно зростала з % у 2019 р. до 65,25 % у 2020 р. Середньорічна вартість оборотних активів зросла на 26413,80 тис.грн. у 2019 році до 32088,75 тис.грн. у 2020 р.

Найбільшу питому вагу в структурі оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРІТ» займає дебіторська заборгованість та інші короткострокові активи (54,59%, 65,29% та 55,49% за 2020, 2021 роки відповідно). , 2022).

2. Питома частка майнових позовів має тенденцію до зростання і до 2020 року становитиме 40,68% від загальної вартості оборотних коштів, у 2021 році –

32,86%, 2022 році – 65,55%, але це відбувається вчасно з появою бюджетна заборгованість і видані аванси, сума яких має тенденцію до зростання і залишається на досить високому рівні, що свідчить про складність роботи з виробленою продукцією.

Як зазначено вище, у 2021 та 2019 роках виникла дебіторська заборгованість за авансами, що становить 27,56% та 23,72% від загальної вартості оборотних активів.

Інші чинники погашення заборгованості через невеликий масштаб мають відносно незначний вплив на структуру оборотних коштів.

3. Питома вага запасів у загальній сумі активів є значною і становить 44,79%; 33,28%; відповідно 37,65% у 2020-2022 рр. Слід зазначити, що основною складовою інвентаризації у 2020-2022 роках є виробничі запаси, пов'язані з характером діяльності підприємства. Їх сума у 2021 році порівняно з 2019 роком зросла на 1758,2 тис. гривень. і становила 6907,1 тис.грн., питома вага зменшилась на 4,14 в.п. У 2008 році порівняно з 2020 роком виробничі запаси зменшилися на 1756,4 тис. грн., а питома вага – на 6,3 в.п. і становить 8,8% від загального обсягу оборотних активів фабрики.

4. Незавершене виробництво у загальній сумі незавершених активів становить 15%, 8,32% та 9,61% у 2021, 2021 та 2022 роках відповідно. За аналізований період незавершене виробництво зросло з 4013,3 тис. грн. .склав 5620,6 тис.грн.. Готова продукція за 2019-2021 рр. зросла на 2799,9 тис.грн. до 11227,6 тис.грн.

Про це свідчить накопичення продукції на складах, при цьому фабрика повинна оплачувати витрати на зберігання готової продукції, що відносяться до складських витрат.

У нас була схожа ситуація з інвентарем.

5. Обсяг ТОВ «ЕКОСТРИТ» невеликий, питома частка найбільш ліквідної частини оборотних коштів у їх загальній вартості зросла за період 2019-2021 років з 0,61% до 6,83%.

У 2019 році фабрика придбала акції іншої компанії аналогічного виду діяльності на суму 122,4 тис. грн. Збільшення частки грошових коштів в оборотних коштах є позитивним показником економічно-фінансової діяльності ТОВ «ЕКОСТРИТ».

6. Питома вага витрат майбутніх періодів у вартості оборотних активів ВАТ «Полтавський ТРЗ» незначна і не перевищує 0,03%. За аналізований період вартість майбутніх витрат зросла на 2,9 тис.грн. до 19,5 тис.грн. Отже, у 2019-2020 роках структура оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРИТ» не зазнала надто серйозних змін. Облікові записи клієнтів та інвентар все ще зберігають важливу частину своєї структури.

7. Основним джерелом формування оборотних коштів є власні оборотні кошти.

Так, у 2019 році власні оборотні кошти становили 15334,6 тис.грн., у 2020 році - 25124,8 тис.грн., а у 2021 році - 18990,8 тис.грн.

Але хоча масштаби власних оборотних коштів зросли, їх питома вага в загальному джерелі формування мала тенденцію до зменшення (питома вага власних оборотних коштів у формуванні оборотних коштів становила 57,32%, 54%, 98% і 49,55% у 2019 р.2020, 2021 відповідно).

Це свідчить про те, що вага та питомий обсяг позикового капіталу у формуванні оборотних активів ТОВ «ЕКОСТРИТ» зростає.

Сума кредитів у 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 9159,4 тис.грн. (2,34%), а у 2021 році порівняно з 2020 роком становила 8940,1 тис.грн. (5,43%).

Збільшення частки позикового капіталу є негативною тенденцією, що зумовлено зростанням фінансової залежності бізнесу від зовнішніх джерел навчання. Слід зазначити, що підприємство має довгострокову заборгованість у вигляді відстрочених податків на прибуток до сплати в 2020 році в сумі 500,7 тис. грн., в 2021 році в сумі 84,8 тис. грн. та короткострокові кредити банку в 2020 році на суму з . – 335,5тис.грн., у 2019 році – 5250,8 тис.грн., у 2020 році – 1121,2 тис.грн. Скорочення цих позицій є позитивним моментом у діяльності

ТОВ «ЕКОСТРИТ» (підприємство оперативно погашає короткострокові кредити та підтримує хороші відносини з банками).

Випущені векселі складають невелику частину залучених коштів. Але їх питома частка у фінансуванні оборотних коштів зростає з 0,2% у 2019 році до 0,6% у 2020 році, а їх сума становила 52,4 тис. грн. склала 350,8 тис.грн., що свідчить про відсутність у підприємства коштів для оплати товарів і послуг.

Кредиторська заборгованість також є важливим джерелом оборотних активів. У 2019 році кредиторська заборгованість становила 41,23% загального обсягу оборотних коштів фабрики, або 11029,6 тис. грн., у 2019 році - 32,32%, або 14825,4 тис. грн., у 2021 році - 47,79%, або 28311,0 тис.грн. Збільшення кредиторської заборгованості пов'язане зі збільшенням дебіторської заборгованості.

Так, у період 2019-2021 рр. оборотний капітал формувався в основному за рахунок власного капіталу, а в 2020 р.

- за рахунок кредитних витрат, в основному за рахунок кредиторської заборгованості.

8. Показники ефективності використання оборотних коштів у 2020 році порівняно з 2019 роком змінилися за окремими напрямками: Зниження рентабельності оборотних активів фонду відбулося за рахунок Середньорічний темп зростання розміру оборотних активів становить нижче темпів зростання доходу від реалізації, а збільшення середньорічного розміру оборотних активів вплинуло на збільшення доходу.

Взаємодія цих факторів призвела до збільшення доходу. Також знизилася рентабельність оборотних активів заводу. Це відбувається через зниження фінансових результатів діяльності підприємства. Під впливом збільшення розміру оборотних коштів і зниження рентабельності оборотних коштів зменшився чистий прибуток фабрики.

9. Аналізуючи показники оборотності оборотних коштів, робимо висновок, що у 2019 році оборотні кошти пройшли всі стадії кругообігу за 190,19 днів, у 2020 році – 168,53 дні, у 2021 році – 155,94 дні. Тому оборотність оборотних

коштів у період 2019-2021 років стрімко зростає. Це пояснюється тим, що темпи зростання доходу вищі за темпи зростання середнього залишку оборотних коштів.

Коефіцієнт оборотності збільшився з 1,89 до 2,31 разів і навпаки, коефіцієнт основних фондів зменшився з 0,528 до 0,433. Швидке збільшення оборотності призводить до вивільнення оборотних коштів з обороту. Так, у 2019 році видана сума склала 4 637,76 тис. гривень, у 2020 році - 4 205,56 тис. гривень.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що основним завданням у здійсненні господарсько-фінансової діяльності підприємства є збільшення частки власних оборотних коштів у загальній сумі.

Збільшення питомої частки оборотних коштів ТОВ «ЕКОСТРИТ» відбуватиметься в рамках вирішення завдань стратегії управління оборотними коштами. Досягненню нашої основної мети щодо покращення поточного стану активів фабрики сприятиме подальше прискорення їх оборотності та формування більш активних виробничих складів, що завдає невідповідного впливу на власний капітал.

Перш за все, необхідно оптимізувати масштаби обігу активів для задоволення економічних потреб бізнесу, нормалізувавши обсяги обігу кожної окремої групи активів;

По-друге, дослідити кожну стадію циклу активів, щоб виявити надлишкові активи, активи, які не використовуються в господарському обігу або несуть збитки; по-третє, розробити програми ліквідації виявлених активів і вивільнення інвестованого в них капіталу.

Підприємство має великий обсяг дебіторської заборгованості, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства, оскільки значна частина грошей вилучається з обігу.

ТОВ «ЕКОСТРИТ» має провести загальну оцінку контрагентів компанії, яким надається комерційний або споживчий кредит, з точки зору їх кредитоспроможності як боржників; визначити граничний розмір боргу, який

надається боржнику; використовувати різні форми забезпечення боргових цінних паперів; Оформити юридично всі документи, що регулюють відносини з боржниками, їх зобов'язання за розміром, строками та умовами погашення боргу.

Необхідно регулярно контролювати хід погашення заборгованості кожного окремого боржника та своєчасно повідомляти про порушення строків розрахунків. За несвоєчасне проведення розрахунків доцільно було б ввести штраф. Робота керівництва заводу повинна включати підвищення ефективності використання оборотних коштів за рахунок підтримки розумного співвідношення в структурі, а також здійснення заходів щодо підвищення рентабельності основних видів діяльності. Цьому сприятиме ефективне управління та планування оборотних активів.

Велика дебіторська заборгованість зумовлена загальним зниженням продуктивності виробництва та неспроможністю підприємства розрахуватися з покупцями.

Як зазначається, основним напрямком цієї роботи є збільшення обсягів діяльності з одночасним прискоренням оборотних коштів, виявленням невикористаних активів та їх продажем чи здачею в оренду, раціональним використанням власних дій, недопущення виведення капіталу в довгострокові цілі. активів. , прострочена та безповоротна заборгованість.

Ситуація на підприємстві в 2019-2020 роках була стабільною, але з початком і розвитком економічної кризи в 2021 році фінансова ситуація почала погіршуватися, необхідно було вибудувати антикризову програму, щоб підприємство могло працювати в цих умовах. хвороба. умови з найменшими втратами. Вирішенням завдання ТОВ «ЕКОСТРИТ» є найбільш раціональне використання оборотних коштів при ефективній планово-аналітичній роботі, що сприятиме фінансовій стабільності та підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності.